ÚJ!

video magazin

1988.
IV. évf. 8. (15.) szám
Ára: 39 Ft

ötlet

KÉPMAGNÓT NYERHET
AZ INTERVIDEO JÁTÉKÁN
(18–19. oldal)

CSAK VIDEÓN!
ÉBREDÉS

(Awakening)
színes, feliratos angol kalandfilm
Főszereplők: Charlton Heston, Susannah York
Rendezte: Mike Newel

Kedves Olvasó!

Hallgatom a televízió kulturális magazinjában a filmfőigazgatóság illetékesét, aki megnyerő modorban magyarázza, hogy eddig mintha nem ment volna minden tökéletesen, de ezentúl aztán más (értsd: jobb) világ lesz. Vagyis: eddig sem hevert sok film dobozban, csak a rend kedvéért jelölt meg egyet, majd később, ha jól emlékszem, említett még kettőt, amit nem engedtek bemutatni – de ezentúl, érzékeltette, megszűnnek az értelmetlen tiltások, legfeljebb csak a pénzszűke s a politikai, erkölcsi korlátok szabnak gátat a filmkedvelőknek.

Ez nagyon örvendetes dolog. Csakhogy a polcomon ott áll annak az amerikai sikerfilmnek a videokazettája, amit a hazai stúdió már ellátott magyar szinkronhanggal, s bár nincs benne csoportszex, nem szidják benne a szocialista országokat, nem szít faji ellentéteket: valaki megint figyelt és hosszú évekre betiltotta. (A dolog pikantériája, hogy nem találkoztam még képmagnótulajdonossal, aki ne szerezte volna be magának az izgalmas, sci-fibe hajló filmet.) Szintén hiányzott az illetékes büszke felsorolásából az a színvonalát tekintve ugyan gyermeteg film, amely a japán–kínai háború idején játszódik, egy női fogolytáborban. Ezt már feliratozták, mire eltűnt a nézők szeme elől.

Az ember szívébe melegség költözik, ha illetékeseket hall beszélni. Nyilatkozatok dolgában már lassan világszínvonalon vagyunk. Immár jó lenne egy kicsit kevesebb beszédet hallani, inkább tetteket kellene a gyakorlatban véghezvinni. Mondjuk, végre megegyezni abban, hogy ami nem sérti az ország politikai érdekeit, nem buzdít embertelenségre, abba semmiféle illetékes ne szóljon bele. Mert nem lehetséges, kedves Illetékes, hogy ahhoz, mit néz a szomszéd, meg én, pucér nőket, kalandfilmet vagy művészi alkotásokat, ahhoz bizony semmi köze nincs?

Bíró Zoltán

video magazin

ötlet

VIDEO VILÁG

FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

Az Ötlet hetilap magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 · Telefon: 203-803, 203-804 · Telex: 22-7363
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.
Kossuth Nyomda, Budapest 88.0566 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: Prohászka Imre
HU ISSN 0237-5141

Ezt a számot tervezte: Czifferszky Attila és Lázits Gyula

Taxival Kairóba

(TAXI NACH KAIRO)

Frankot és Klarát az isten is egymásnak teremtette – legalábbis az első találkozás után úgy tűnt. A bonyodalmak azonban megkérdőjelezik ezt az állítást. A lány ugyanis gazdag, a fiú pedig szegény. Ez még kevés lenne egy igazi konfliktushoz, bár a rendező egy jól sikerült „bakugrással" földönfutóvá tehetné a lányt, vagy lottónyereménnyel ajándékozhatná meg a férjjelöltet – s így feloldódna a feszültség. Hogy mindez egy kicsit bonyolultabb, s érdekesebb legyen, a fiút „kinevezi" homoszexuálisnak, s máris van az ügynek egy – a mai tudomány állása szerint – feloldhatatlan ellentmondása...

Frank persze gyötrődik. Mi is kell neki inkább? A lány vagyona? A gyógyulás lehetősége? Esetleg mindkettő? Netán győz a férfinem iránti vonzalom, s koldusszegényen, de vágyait kiélve végzi be életét? Ráadásul az eseményeket nem a kétségektől gyötört férfi irányítja, hanem a szilárd erkölcsökkel és határozott célokkal felruházott anyja.

A boldogsághoz vezető út hepehupáit jó adag humorral is fűszerező film a tavalyi nyugatnémet filmtermés egyik közepes alkotása, s az erotikus jelenetekkel dúsított képsorok is csupán arra jók, hogy a néző lankadó figyelmét ébren tartsák.

NSZK, 1987

Főszereplők: Frank Ripploh, Burkhard Driest, Christine Neubauer, Domenica Niehoff

Rendezte: Frank Ripploh

90 perc

Phineas Taylor Barnum, amerikai üzér, [illegible] humbug királya, született Bethelben (Connecticut) 1810. július 5-én, meghalt Bridgeportban 1891. április 7-én. Ez olvasható Révai Nagylexikonjában századunk egyik legeredetibb figurájáról, [illegible] világhírű Barnum Cirkusz atyjáról. A Barnum Cirkusz Amerika-szerte nemzeti ereklyének számít, múzeuma van, utcákat neveztek el róla, akárcsak világhírű társáról, [illegible] Ring-ling Cirkuszról Floridában. Persze [illegible] krónikák nem hallgatnak a cirkuszkirály egyéb kalandjairól [illegible], arról, hogy milyen trükkökkel vette meg New York egyes számú mulatóhelyét, majd hogyan ment csődbe 1856 nyarán; miként fedezte fel a korszak legnagyobb cirkuszi sztárját, Lind Jennyt; [illegible] hogyan gazdagodott meg ismét; milyen viszontagságok árán járta be társulatával Európa nagyvárosait – köztük Budapestet [illegible].

Barnum élete most filmvászonra került, nem kisebb sztár játssza [illegible] főhőst, mint Burt Lancester, partnere pedig Hanna Schygulla. Hiteles krónikát persze naivság lenne várni ettől a produkciótól, hiszen a forgatókönyvíró elsődleges forrásként Barnum önéletrajzát használta fel, melyet [illegible] cirkuszkirály jó előre, már 1854-ben – tehát halála előtt közel fél évszázaddal – megírt. Az élvezetes, fordulatos [illegible] helyenként megható film szerencsére kitér azokra [illegible] részletekre [illegible], amelyekből megtudjuk, hogy miként lett a kereskedősegédből dollármilliomos.

Barnumnak ugyanis csak [illegible] egyik – mégpedig vonzó – gyengéje volt [illegible] porond világa. Itt találta meg gyermekkorának nagy vágyait, itt élhette ki egészséges exhibicionizmusát. Az „igazi", [illegible] komoly Barnum azonban [illegible] pénz- és telekspekulációk, [illegible] üzlet embere volt, aki percek alatt döntött dollármilliókról.

Személyének ezt [illegible] oldalát a film csak szórt fénnyel világítja meg, [illegible] talán nem [illegible] olyan nagy baj, emlékezetünkben éljen olyan emberként, aki megvalósította gyermekkora mesés álmait...

USA, 1[illegible]7
Főszereplők: Burt Lancester, Hanna Schygulla, Sandor Raski
Rendezte: Lee Philips
91 perc

Szállj le a nőmről!

(HE'S MY GIRL)

Két állástalan muzsikus szemtanúja egy gyilkosságsorozatnak. A gengszterek bosszújától csak úgy tudnak megmenekülni, hogy női zenészeknek öltöznek, s egy hajón Miamiba utaznak. Közben persze megannyi komikus kaland vár a csupa nőkből álló nagyzenekar két férfitagjára – s ezek közül csak egy a bombaszép, szőke lány iránti szerelmük. Ugye ismerős a történet? A *Valaki forrón szereti* című film, Jack Lemmon, Tony Curtis és persze Marilyn Monroe főszereplésével a filmtörténet klasszikusa lett. Az egykori filmsiker modernizált változata tavaly készült el az USA-ban, David Hallyday – a veterán rocksztár, Johnny Hallyday fia – zenéjével és főszereplésével. Az alapötlet még mindig remek, a zene jó, a humor és a főszereplők sajnos az 1959-ben forgatott filmnél jóval gyengébbek.

Brian és fekete bőrű barátja elhatározzák, hogy igazi rocksztárok lesznek, de mint jól tudjuk, tíz tinédzser közül legalább nyolc erre vágyik. Hogy karrierjüket egyengessék, különös trükköt eszelnek ki: a néger fiút lánynak maszkírozzák. Los Angelesbe, a West-Coast zene fővárosába utaznak, ahol Morgan, a nagyhírű rockmenedzser felfedezi az új sztárokat: a fekete szexbombát és szőke társát. A bajok akkor kezdődnek, amikor a menedzser az üzleti kapcsolatnál többet akar, s elhatározza, hogy megszerzi magának a varázslatos szemű, ébenfekete szépséget...

USA, 1987

Főszereplők: David Hallyday, T. K. Carter, Misha McK

Rendezte: Gabrielle Beaumont

86 perc

Távol Rosenheimtől

(OUT OF ROSENHEIM)

Úgy tűnik, hogy az elmúlt évek egyik legsikeresebb filmje, a Távol Afrikától sem kerüli el sorsát, hiszen erről is készült már egy paródiafilm. Out of Africa – Out of Rosenheim. Tania Blixen, a különleges szépségű asszony helyett itt egy középkorú német, pontosabban bajor háziasszony a főszereplő, aki megunva a férjével való örökös veszekedést, otthagyja a kényelmes rosenheimi lakást, és gyermekeivel az „ígéret földjére", a kalandokkal kecsegtető Amerikába indul.

Jasmin – mert így hívják a háziasszonyt – éppúgy megszédül új környezetétől, mint Blixen bárónő az afrikai naplementéktől, ráadásul gyermekeivel is egyre több a gond. Lánya, Phylis minden férfit meg akar hódítani, fián, Sal junioron pedig egyre jobban elhatalmasodik a Bach-mánia. Mindent tudni akar róla, mindent meg akar hallgatni, ami összefüggésben áll Johann Sebastian Bachhal.

A precíz, pontos és kínosan rendszerető Jasmin persze állandóan konfliktusba keveredik a lezser, rendetlen amerikai emberekkel, a szabadosabb életformával. Becsületére legyen mondva, ebbe a harcba teljes mellszélességgel „beszáll", és nem adja fel elveit. Különös, egyszemélyes küzdelmében váratlan segítőtársa akad egy festő személyében, aki portrékat készít a betelepülő német családról. A bajor háziasszony arizonai kalandjai – számos helyzetkomikummal és geggel vegyítve – állnak össze „fogyasztható" filmmé.

NSZK, 1987

Főszereplők: Marianne Sagebrecht, CCH Pounder, Jack Palance

Rendezte: Perczy Adlon

108 perc

Imigyen szólt Bellavista

(COSI PARLO BELLAVISTA)

Az olasz filmvigjáték valamikor egyet jelentett a zsúfolt nézőtérrel, a megszakadni akaró rekeszizmokkal, az ízléses, pikáns erotikával és a gyönyörű tájakkal. Mára ennek írmagja sem maradt – úgy tűnik, az élet ma ennél sokkal nyersebb, brutálisabb, ha úgy tetszik, közönségesebb. Az elegáns humor helyét átvette a „gatyaletolás", a sejtelmes erotikát pedig naturális ágyjelenetek vagy semmitmondó érzelgések váltották fel. Eltűntek a nagy egyéniségek is: Vittorio de Sica, Sophia Loren, Adriano Celentano és társaik. Az olasz film nem tesz egyebet, mint másolja a „hollywoodi sémákat", biztosra akar menni. A Cinecitta, a filmváros, egykori nagy sikerek helyszíne pedig „makaróni-westernek" forgatásából él.

Luciano De Crescenzo új filmje, az Imigyen szólt Bellavista a régi hagyományokat kívánja felújítani, a sajátos olasz humort a filmszalagra átmenteni. Irodalmi alapanyagul a nagy német filozófus, Nietzsche Imigyen szólt Zarathustra című müve szolgálhatott, amely egyébként füzetek alakjában 1883–84 között jelent meg. A német bölcselő erkölcstanát a mai korban egy Bellavista nevű, kétes egzisztenciájú úriember hirdeti. A filozopter professzor – aki természetesen életművész is – városról városra járva hirdeti igéjét kisebb és nagyobb publikum előtt. Ennek lényege, hogy a világ, s így Olaszország is, két részre szakadt: a hideg, kiszámított, üzleties és szenvtelen Északra és a szenvedélyes, erotikus, emberi Délre – e kettő örök harca az emberiség nagy sorstragédiája.

Bellavista professzor tanításait persze elsősorban Nápoly környékén terjeszti, s hallgatósága büszkén konstatálja, hogy az emberiség jobbik feléhez tartozik. Az igazi konfliktus akkor következik be, mikor feltűnik egy igaz „északi", dr. Cazzaniga automobilkereskedő személyében, aki az ősz tudós csinos lányára veti ki hálóját. A teória, az érvekkel jól körülbástyázott „bellavistaizmus" órák alatt megdől...

Olaszország, 1987

Főszereplők: Luciano Crescenzo, Renalo Scarpa, Isa Danieli

Rendezte: Luciano De Crescenzo

101 perc

Jó reggelt, BABYLON

(GOOD MORNING BABILONIA)

Nicola (Vincent Spano) és Andrea (Joaquim de Almeida) testvérek, egy olaszországi kisvárosban élnek, a századfordulót követő években. A szegénység elől az álmok országába, Amerikába mennek szerencsét próbálni. A toszkánai testvérpár, legyen bármilyen jó kézműves, csak nehezen találja meg a boldoguláshoz vezető utat. 1915-ben aztán megtörténik a csoda, sok csalódás és sikertelenség után végre rájuk bízzák a San Franciscó-i világkiállítás olasz pavilonjának építését.

A két fivér legjobb tudását latba vetve, éjjel-nappal a pavilonon dolgozik, s a végeredmény őket igazolja. A nagyszerű építmény felkelti a filmipar pionírjának, Griffithnek az érdeklődését, s rögvest munkát is ajánl a két olasznak. Új filmjében egy babilóniai jelenethez rendel egy trónszéket a gigászi elefánt számára. A különleges trónus a rendező legnagyobb megelégedésére elkészül, de a karrierhez vezető út közel sem olyan sima, mint ahogy azt a két férfi gondolná. A filmgyári kollégák ugyanis intrikákkal próbálják akadályozni Andrea és Nicola érvényesülését.

Kemény harcok után végül úgy tűnik, mindketten révbe jutnak. Az egyre jobban terjeszkedő filmipar ellátja őket megrendelésekkel, s megtalálják életük párját is. A boldogság azonban csak rövid ideig tart. Andrea felesége gyermekágyban meghal, és az Egyesült Államok is hadba lép az első világháborúban. Andrea katonaként visszatér hazájába, fivére pedig tovább dolgozik Hollywood díszletei között.

USA–Franciaország–Olaszország, 1987

Főszereplők: Vincent Spano, Joaquim de Almeida, Greta Scacchi, Désiré Becker

Rendezte: Paolo és Vittorio Taviani

118 perc

A mostohaapa

(THE STEPFATHER)

Gyilkosság történik. Összekuszálódnak a nyomok. Több gyanúsított igyekszik tisztára mosni magát, s végül a legártatlanabb szereplőről derül ki, hogy ő a tettes. A néző (a másfél órás) borzongás és feszültség után megnyugodva hajtja álomra a fejét. A film nem közönséges horror, inkább az Alfred Hitchcock nevével fémjelzett művekre emlékeztet. Az elején nem is tudjuk igazán, hogy mi történt. Látunk egy véres kést, hallunk egy halk sikolyt...

A „nemes" horror egyik új sikere, A mostohaapa című film mi mással kezdődhetne, mint egy totálképpel. Egy férfi véres kezeit mossa. Később azonban megtudunk róla egyet s mást, többek között azt, hogy Jerry Blake-nek hívják, s az átlagamerikaiak életét élte mindaddig, mígnem egy váratlan pillanatban kiirtotta a családját. Szörnyű tette után egy másik városba menekül, s ismét családot alapít. Az igazságszolgáltatás nem éri utol, így békében éli életét szerettei körében. A néző persze gonosz és bosszúálló egyben: várja, hogy megtalálják, de azt is, hogy újabb vérengzéshez fogjon. Egyik sem történik meg, s így a legfontosabb kérdés megválaszolatlanul marad: miért ölte meg egykori családtagjait?

USA, 1987

Főszereplők: Terry O'Quinn, Jill Schoelen, Shelley Hack

Rendezte: Joseph Ruben

85 perc

Superman IV.

Egy csecsemő megmenekül a Krypton nevű bolygóról, még mielőtt az felrobbant. A Földön aztán nem is tudja, milyen rendkívüli képességek birtokosa. Úgy nő fel, hogy különleges képességeit a rossz elleni harcra mozgósítja, s minden cselekedetében az amerikai életforma mellett tesz hitet.

Röviden ebből az alapötletből fakadt egy nagy sikerű képregénysorozat, majd az azt követő Superman-filmek sora. Az első Superman-filmet 1978-ban Marlon Brandóval forgatták, s a sztár ekkor egy tízperces jelenéséért 3 millió dollárt kasszírozott a Warner Stúdiótól. Úgy látszik, még így is megérte, hiszen a film kasszasikert aratott az egész világon – kivéve a szocialista országokat. A folytatás nem késett, s két év múlva a mozinézők három renegát Krypton-lakó és a Superman gigantikus párviadalán izgulhattak. (Ezt az epizódot egyébként a nálunk is ismert brit filmrendező, Richard Lester jegyezte, s a főszereplők között Susannah York és Gene Hackman neve is feltűnt.)

Nem kisebb sztárokat mozgatott meg az 1983-ban forgatott harmadik epizód, mint Peter O'Toole-t és Jackie Coopert. Ebben a részben pedig egy szintetikus Krypton-lény „átprogramozza" a kedves és rendíthetetlen Superman jellemét, de álnok mesterkedése dugába dől egy szemfüles kisfiú leleményességén. A legújabb – immár negyedik – folytatás az idővel és a történelemmel együtt halad, hiszen itt Superman már mint a világbéke harcosa lép fel. A forgatókönyv szerint a szuperhatalmak megbékéltek már egymással, s közös űrkísérletekkel kívánják birtokba venni az univerzumot.

Hogy ebben a nagy békében és egyetértésben mi dolga van egy vállalkozó szellemű és rendkívüli képességekkel rendelkező lénynek? A válasz egy kicsit különös: megmenti a képregény hőseit. Erről szól hát a Superman – remélhetően nem utolsó – epizódja, fantasztikus felvételekkel, trükkökkel. Ismét a régi szereplőkkel, változatlan színvonalon.

USA, 1987

Főszereplők: Christopher Reeve, Gene Hackman, Mariel Hemingway

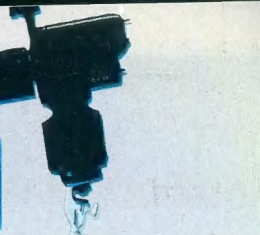
Rendezte: Sidney J. Furie

90 perc

kis-Lexikon

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

AUSBLENDE

– leblendézés; a fényrekesz folyamatos lezárása felvétel közben, amely a kép elsötétedését eredményezi a felvételen

AV-BEMENET

– video- és hangbemenet

AV-EINGANGE

– l. AV-BEMENET

AV-INPUT

– l. AV-BEMENET

BEÁLLÍTÁS

– a kamera és a téma távolsága; a téma elhelyezése a képmezőben

BLAUBILD-STUMMSCHALTUNG

– olyan automatikus áramkör, amely az adás vége vagy a videokazettán levő műsor vége után röviddel (kb. 10 perc múlva) kikapcsolja a készüléket.

CHESTPOD (mell-állvány)

– mellre szerelhető, illetve támaszkodó kameraállvány

DIFFUZOR

– objektív elé szerelhető, enyhe életlenséget okozó optikai előtét

DINAMIKUS MIKROFON

– az elektromágneses indukció elvén működő mikrofon; a benne levő mágnes miatt általában nehéz és az elektromágneses terekre érzékeny

DIOPTRIÁS OKULÁR

– olyan keresőokulár a kamerán, mely állítható annak érdekében, hogy szemüvegesek szemüveg nélkül tudjanak a kamerával dolgozni

DOLLY

– könnyű, háromkerekű, gyakran összecsukható kocsi, amely a kameraállvány alá szerelhető, és rajta a kamera felszerelt állapotban, sőt néha felvétel közben is gurítható

DRÓT NÉLKÜLI MIKROFON

– olyan kis hatósugarú, jó minőségű adó-vevő rendszer, amelynek adója egy mikrofonnal van egybeépítve, telepes táplálású és hordozható azért, hogy a mikrofonba beszélőnek nagy mozgási szabadságot biztosítson (pl. a színpadon mozgó táncos-énekes)

DUBBING (másolás)

l. DUB

EINBLENDE (fényrekesz-kinyitás)

– a lezárt fényrekesz folyamatos kinyitása felvétel közben adott értékig, amely a felvételen a kép sötétből való előtűnését eredményezi

EINZELNBILDSCHALTUNG

– kockázó lejátszás, l. JOGGING

ELEKTRÉT MIKROFON

– speciális kivitelű kondenzátormikrofon, amely általában kis méretű, kis tömegű; tipikus példája a pici, ruhára csiptethető mikrofon

ELEKTRONIKUS SZÍNKORRIGÁLÁS

– bizonyos felvételi részek színárnyalatának megváltoztatása elektronikus úton (pl. a rosszul beállított fehéregyensúly miatt); általában a szerkesztéskor történik, az időalapkorrektor (TBC) segítségével

ELEKTRONIKUS VÁGÁS

– l. EDITÁLÁS, SZERKESZTÉS

FERNBEDIENUNG

– l. TÁVVEZÉRLÉS

FÉLKÖZEL

– premier plán és szekond közötti beállítás

FÉLTOTÁL

– szekond plán és totál közötti beállítás

FORGATÁS

– képfelvétel-készítés

FORGATÓKÖNYV

– kész mozgóképműsor (film, video) egymás utáni jeleneteinek és azok kísérőhangjának – általában kéthasábos – leírása

HIGH SPEED SHUTTER

– (nagy sebességű zár) – CCD-s videokamerákon a csökkentett kiolvasási idő, illetve az ezt vezérlő szerkezet neve

JOGGING

– kockázó lejátszás

KABELFERNSEHEN

– kábeltévé

KABELFERNSEHTUNER

– olyan hangolóegység, amely alkalmas a kábeltévésávban átvitt csatornák vételére is (a normál tévésávok mellett)

KÖZELI

– általában a premier plán vagy ahhoz hasonló beállítások neve

KÜLSŐ SZINKRON

– adott videokészülék saját rendszerétől független, ahhoz kívülről, másik készülékből juttatott szinkronjel vagy ennek fogadására szolgáló csatlakozó

M-FŰZÉS

– a VHS rendszer jellemző szalagfűzése, melynek során a kazettából kihúzott szalag M betűt formáz

MONOPOD

– egylábú kameraállvány, illetve támaszték

OKULÁR

– a kamerakereső pici monitorát a szemhez illesztő optikai lencse

PREMIER PLÁN

– olyan beállítás, amelynél a képmezőt egy emberi arc tölti ki

REMOTE CONTROL

– l. TÁVVEZÉRLÉS

SHUTTER

– (elektronikus) zár-, illetve expozíciós szerkezet

STATION IDENTIFIER (állomásazonosító)

– a tévé- vagy videoképbe bekevert kisméretű név vagy embléma, amely az állomás (stúdió) azonosítására szolgál

SUCHLAUF

– gyorskeresés; a szalagon levő videoanyag gyors megtalálását szolgálja vagy a számlálóállás vagy az indexelés, esetleg az egyes műsorok közötti szünet alapján

SZUPERPLÁN

– nagyon közeli beállítás, melynél pl. egy arc részlete kitölti az egész képmezőt

TAKE

– snitt: megszakítás nélküli (rövidebb-hosszabb) képfelvétel (film vagy video)

TÁVVEZÉRLÉS

– általában infravörös elven, vezeték nélkül működik az otthoni készülékeknél. A professzionális technikában, telepített készülékeknél gyakran alkalmazzák a vezetékes távvezérlést

TECHNIKAI FORGATÓKÖNYV

– a képfelvétel technikai vonatkozásait tartalmazó leírás, amely követi az elképzelt kész műsor fonalát

Monopod – egylábú állvány

Minden kezdő amatőr mozgóképfelvétel hibája a sok véletlenszerű és cél nélküli mozgás. (Ezt sajnos néha a régebben videózók felvételeiről is el lehet mondani...) Az előírásszerű megoldás kameraállvány használata.

Ezeknek az állványoknak általában két alapvető hibájuk van: az egyik az, hogy nehezek, a másik, hogy semmire sem használhatók a statikus beállításokon kívül. Elég, ha hozzáérünk az állványra szerelt kamerához, az máris mozdul, lötyög, ugrik. Ezenkívül a tipikus amatőr videofelvétel körülményei ritkán teszik lehetővé a többszemélyes, stábszerű munkát, ahol arra is jut erő, hogy a kameraállványt felszereljük. Ezért a legtöbb videós nem használ állványt. Az eredmény a fent jelzett, bizonytalan kameravezetés.

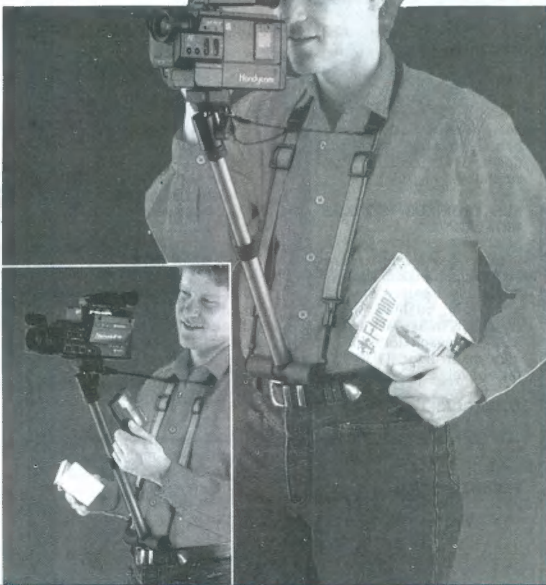
Sokat javíthatunk felvételeink kameramozgásain egy egyszerű, egylábú kameraállvány segítségével. Ez a monopodnak nevezett szerkezet tulajdonképpen egy teleszkópszerű cső, amelynek a végére rászerelhető a kamera. Igen jó szolgálatot tehet olyankor, amikor viszonylag hosszú snitteket kell felvennünk kézből, vagy a varió tele állásában kell dolgoznunk. Nyilván ilyenkor is mozog a kamera, de mivel súlyát a monopod viseli, kevésbé görcsös a mozgás. Előnye az, hogy könnyű, egy pillanat alatt felállítható, kis helyen is elfér, gyorsan lehet vele helyet változtatni. Esetleg a földbe lehet szúrni. Tömegben pedig – a fejünk fölé nyújtva – a sokszor igen hálás felső gépállásból készíthetünk felvételt. És végül: olcsó, egy kiszolgált fotósállványból házilag is előállítható.

Mellállvány

Az ábrán látható, mellre szerelhető kameraállvány ugyancsak arra szolgál, hogy a kézből történő videofelvételek mozgásai szebbek legyenek. Nagy előnye, hogy ha szükséges, mindkét kéz szabadon maradhat, ami az egyszemélyes munkánál néha sokat segít (pl. kazettacsere, akkucsere), és semmit sem kell a földre tenni. Persze felvételkor jó, ha mindkét kézzel fogjuk a kamerát.

Hátránya, hogy hozzánk van rögzítve a kamera (vagy a kamkorder), és kissé körülményes a gépállást változtatni. Az állandó szemmagasságból készített felvételek sora pedig egy idő után unalmas. A testhez rögzítés azért is hátrányos, mert a könnyű kamerák és kamkorderek a test legkisebb rezdüléseit is átveszik, ami különösen statikus leállításoknál, tele állásban zavaró.

Editálás Video 8-ró

A VHS sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Sony is megkezdte gyártását. SLV-202 típusú asztali készüléke alkalmas vágásra, és ezzel megteremtette a V 8 utómunkálati lehetőségét a VHS irányában. Ez eddig csak a Beta és a U-Matic felé volt lehetséges, azonban mindkettő kiszorulni látszik a képrögzítés formátumai közül. Maga a V 8 is stagnál, annak ellenére, hogy számos előnyös tulajdonsággal bír. A Sony döntésében nyilván a V 8 népszerűsítése is szerepet játszik.

Arról van szó, hogy a V 8 formátumban készített felvételt a CCD-V90 E típusú kamkorder és az SLV-202 segítségével meg lehet vágni. Ehhez persze kell egy editáló távvezérlő. Az RM-E 100-at használják erre, amely az említett V 8-ról Betára, illetve U-Maticra való editálást szolgálta korábban. E három készülék segítségével csaknem profi módon tudunk editálni; még olyan kényelmi szolgáltatások is könnyítik a munkát, mint a nyolc lépé-

VHS-re

sig programozható automatikus editálás.

Úgy tűnik, pillanatnyilag ez a legegyszerűbb és fajlagosan a legolcsóbb VHS műsorkészítési egység. A CCD-V 90 E kamkorder kb. 4000 márka, az SLV-202 1400 márka és az RM–E 100 típusú szerkesztő távvezérlő 500 márka, így összesen mintegy 6000 márkának megfelelő összegért komplett VHS vágási lehetőséghez jutunk. Összehasonlításképpen: szinte ugyanennyibe kerül egy hagyományos VHS editáló szet felvevő gépe.

Komoly hátránya persze az összeállításnak a kétféle formátum keverése. Az említett 6000 márkás összeget meg kell toldani egy asztali V 8 árával – mert muszterolni azért mégsem a viszonylag drága kamkorderen illik. Egy monitoron editálni keserves: még egy kell a lejátszó gép számára is.

A megoldás akkor lenne az igazi, ha az editálás szuper VHS-re történhetne. Mivel ez semmiféle rendszertechnikai módosítást nem igényel, remélhetőleg hamar megvalósul.

Canon E 70 kamkorder

„Hölgyeknek" – így hirdetik a szóban forgó kamkordert, amely V 8 rendszerű és E 70 névre hallgat. Tervezői arra törekedtek, hogy a lehető legegyszerűbben kezelhető és könnyű legyen. Valóban: egy tolókapcsoló elmozdításával a szerkezet felvételre kész; súlya kazettával és akkuval együtt 1,35 kg. Minden automatikus, csak a fókuszautomatika kapcsolható ki.

A felvétel kezdetekor kezelőjének csak azt kell eldöntenie, hogy normál vagy felezett üzemmódban kívánja-e a felvételt készíteni. Ezt egyébként (sok más adattal együtt) a keresőben ellenőrizheti. Fel- és leúszás, ellenfénykapcsoló, 1/1000 másodpercig csökkenthető expozíció, inzertálás és visszajátszási lehetőség segíti a jó képalkotást. Kockázó felvételt is tud a gép: 10, 20 vagy 60 másodpercenként képes egy-egy félképet felvenni.

Nagyon érzékeny, még rossz világítás mellett is kielégítő felbontású és elfogadható színes képet ad. A hangátviteli tartomány 13 kHz-ig terjed, azonban felvételkor a hang nem ellenőrizhető, mivel nincs fejhallgató-csatlakozója. A kereső nem állítható, de kicserélhető ilyenre. A mellékelt akkutöltő egyszerre két akkut is tud tölteni.

Ez a készülék azok számára (és nemcsak hölgyeknek) hasznos, akik zűrös körülmények között, gyorsan kívánnak felvételeket készíteni. A gép ára mintegy 3000 márka.

Canon J8 × 6 BIE objektív

A kisméretű és egyre jobb képminőséget nyújtó amatőr kamerák és kamkorderek teljesítménye jelentősen növelhető lenne, ha nagyobb teljesítményű objektívekkel lehetne használni őket. Eddig azonban minden ilyen kamerát egyszerű, hatszoros varióobjektívvel láttak el. Az ok: a költségek. Egy ilyen optikai szerkezet gyártása, szerelése több szakértelmet és kézi munkát kíván, mint a kamera elektronikus áramköreinek előállítása. Célszerűnek látszik tehát ezen is takarékoskodni.

A szuper VHS technikával javult a rögzítés minősége is, és ez megnövelte az igényeket a kamerákkal szemben is. Erre a kihívásra válaszolt a japán Canon cég a képen látható objektívkonstrukcióval. Legmeglepőbb adata: a minimális optikai távolság a témától nem egészen 30 centiméter. A fókusztávolság 6–48 mm között változtatható, azonban egy beépített extenderrel megduplázható, és így 96 mm-ig kiterjeszthető.

Figyelemre méltó az is, hogy közeli beállításban a látószög igen nagy: 72,5 fok. Ezek a paraméterek kiválóan alkalmassá teszik a szűk helyen vagy tömegben történő felvételekhez. A látószög 48 mm-es állásnál 10,5 fok, az extender használatával 12 mm-nél 36 fok, 96 mm-nél (tele állás) 5,2 fok. A maximális relatív apertúra 6–33 mm közt f 1,7, 48 mm-nél f 1,9.

Steadicam

– testre szerelhető profi kameraállvány

A kézből, állva történő kameravezetés bizonytalanságainak kiküszöbölésére ■ profik is régóta keresték ■ megoldást. Egy Carrett Brown nevű amerikai operatőr megtalálta. Steadicamnek nevezett szerkezete olyan mozgási lehetőséget biztosít az operatőrnek, amilyen eddig elképzelhetetlen volt. A találmány 1976-ban általános meglepetést keltett, és Oscar-díjjal jutalmazták.

Három fő része van: ■ „mellény", a tartókar és a kameravezérlő egység. Bármilyen kamera felszerelhető rá (filmkamera is), mert a kiegyensúlyozás egyedileg történik. Ebben az operatőr testtömege is szerepet játszik. A felszerelés és beszabályozás általában jó egy órába telik.

A vele való munka nem magától értetődő; azt mondják, éppúgy tanulni kell, mint a biciklizést. Ezek után viszont szinte teljes mozgási szabadságot kap az operatőr – már amit ■ kb. 25 kilós súly és az operatőr testi erőnléte lehetővé tesz. (Ez ■ huszonöt kiló magában foglalja egy profi kamera súlyát is.) Lépcsőn vagy egyenetlen terepen futó szereplők követése a kamerával ez ideig elképzelhetetlen volt.

A Steadicam lehetővé teszi az ilyen és hasonló mozgásokat. Természetesen ilyenkor nem lehet a keresőbe nézni, így a képkivágás ellenőrzésére egy pici, nagy fényerejű monitor szolgál, amely deréktájban van a szerkezetre szerelve. A Steadicam mozgásra készült: állóképet, statikus beállítást vagy lassú kameramozgást éppúgy nagyon nehéz vele megvalósítani, mint nélküle.

Az NSZK-ban mintegy ötven Steadicam van; használatát külön tanfolyamokon tanítják. Meg kell mondani, hogy a Steadicam elsősorban ■ hagyományos profi kamerák hordozására szolgál. Ahogy ■ technika fejlődik, ■ kamerák és kamkorderek egyre könnyebbek lesznek, így ezeket a kameratartó szerkezeteket is át kell alakítani. A kisebb kameratömeg feleslegessé teszi ■ masszív kiegyensúlyozó rugókat és tömegeket, ugyanakkor érzékenyebbnek kell lennie ■ csillapításnak. A tömeget arányosan csökkenteni kell, ezért nehezebb kellően stabil és merev szerkezeteket kialakítani.

A fejlesztés sok helyen folyik, és ennek eredményeként megjelentek az első könnyű, csillapított fejes kameraállványok. Egy ilyen látható mellékelt ábránkon, amely a nyugatnémet Cullmann cég terméke. Az állvány mindössze 1,6 kg, ■ rá szerelhető kamera pedig 8 kilogramm lehet. Ára kissé borsos: 900 DM

Videokép-nyomtató

Bizonyos alkalmazásokban elengedhetetlen, hogy a videoképet az elektronikától függetlenül megkaphassuk (orvosi, tudományos, oktatási célokra, számítógépes programok kinyomtatására stb). Ilyenkor fényképfelvételt szoktak a képernyőről készíteni. A képernyőről való fotózás azonban nehézkes, és az eredményre várni kell.

A Mitsubishi itt látható készüléke megoldja ezt ■ problémát. A fekete-fehér nyomtató két változatban létezik, a kettő közt lényegében csak annyi a különbség, hogy ■ nagyobb négyszer akkora képet nyomtat, mint a kisebb. A szürke tónusok számát 2-től 64-ig lehet változtatni. Mód van negatív kép kinyomtatására is. A készülék kezelése egyszerű, mert a legtöbb beállítás automatikusan történik. RGB jeleket is tud fogadni.

A P–61U és P–71U típusjelű két készülék NTSC rendszerű. Remélhetőleg hamarosan az európai norma szerinti nyomtatók is kaphatók lesznek.

Az LCD-képernyő jövője

Már több alkalommal adtunk hírt ■ folyadékkristály-képernyős lapos tévékről. Ezek egyelőre csak három hüvelyk képátlóméretttel készülnek színes kivitelben. Ugyanis minden képpont visszaadásához egy parányi piros, egy kék és egy zöld fényimitáló diódát kell egymás mellé integrálni. A méretek növelésével ez egyre nehezebb. A hírek egymásnak ellentmondók: japán konstruktőrök állítják, hogy ■ nagyobb méretű lapos képernyők kifejlesztéséhez legalább 4–5 év szükséges; mások már láttak – ugyancsak Japánban – működő tíz hüvelyk (kb. 25 cm) átlójú lapos LCD-képernyős tévét.

Akárhogy is van, a pici színes, lapos tévék igen sokoldalúan használhatók. A videósok szempontjából elsősorban mint színes kontrollmonitor jöhet szóba, mert a kamerára lehet szerelni. Akkor hát miért nem készül kamera vagy kamkorder színes elektronikus keresővel? Ennek csak az lehet az oka, hogy ■ gyártást a fent említett háromcolos méretre dolgozták ki. Aki ismeri az integrált félvezetőgyártást, tudja, milyen bonyolult technológiai lépéseket és ezeket megvalósító gépsorokat kíván.

Igen valószínű azonban, hogy hamarosan lesz videokamera színes keresővel. A kisméretű lapos képernyők további alkalmazásokra számíthatnak mindenhol, ahol adatokat és változó információkat kell kijelezni: gépkocsik műszerfalain, számítógépeken, távközlési eszközökön, ipari rendszerekben.

A képen a Panasonic TC–L3 típusú készüléke látható.

Mikrofontartó rúd

Az amatőröknek szánt kamerák és kamkorderek beépített mikrofonjai ■ legritkább esetben képesek ■ kívánt hangot megfelelő minőségben és szinten felvenni, viszont meglehetősen jól visszaadják ■ legkisebb zörejt vagy suttogást is, ami a kamera közelében hallatszik. Sok – egyébként képileg kiváló, sőt pótolhatatlan – videofelvétel a hang elégtelensége miatt nem használható!

A képen látható megoldást „ősidők óta" alkalmazza a professzionális technika, és ■ segítségével ■ legtöbb esetben kifogástalan hangot lehet felvenni, még akkor is, ha a hangszint beállítása nem keverőpulton keresztül történik (amit egy további személynek kell kezelnie), hanem ezt a feladatot a kamera (kamkorder) automatikájára bízzuk.

Mindössze egy hosszú, könnyű rúdra van szükségünk. Ilyet – akár műanyagból, akár bambuszból – bő választékban kaphatunk ■ horgászboltokban. A rúd végére fel kell szerelni a mikrofon tartószerkezetét, és ezzel készen is vagyunk. Jó, ha a rúd több részre szedhető szét, mert könnyebb a szállítása. A mikrofont mindig szélszivaccsal használjuk, amely ez esetben inkább a mechanikai sérülésektől védi a mikrofont.

A gép használatánál némi ügyességre is szükség van, mert a mikrofon általában nem kerülhet ■ képbe. A mikrofonosnak tehát gondosan kell figyelnie az operatőrre, hogy ezt ■ hibát elkerülje. Célszerű elektrét kondenzátormikrofont használni, kis súlya miatt, mert hosszú snitteknél ■ mikrofon tartása igen fárasztó lehet.

TESZT

Nyeli a pénzt

a VHS-C videokazetta, amely az előző számban közölt VHS-C kamkorder tápláléka. Sajnos a teszthez kazettákat hazai piacról nem tudtunk beszerezni, mert csak elvétve, egy-egy maszek bizományosnál fordul elő, állami kereskedelmi forgalomba nem került, mint ahogy a kamkorder sem. A kazettatesztet az NSZK-beli Video Magazin szakemberei készítették.

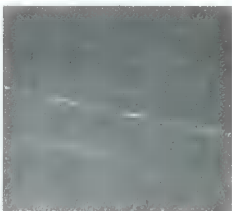
Mint ismeretes, cigarettásdoboznál alig nagyobb szerkezetnek a segítségével nyílt lehetőség arra, hogy a VHS-hívek számára hordozható formátumú kamkordert készítsenek, aminek felvett anyaga egy adapter segítségével bármely normál videomagnón lejátszhatóvá vált. Érdekes módon a kazettagyártók közül csak néhány ért a nagy tudományhoz, a VHS-C kazetták gyártásához.

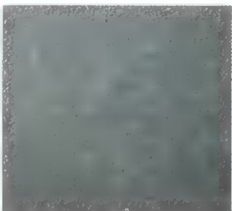
A Video Magazin az üzleteket járva tizenegyféle céget tudott felfedezni, akiktől 14 különböző kazetta került a laboratóriumba a gyakorlati tesztre. Az első tapasztalat, amit leszűrtek, hogy az elmúlt évhez képest az árak jelentős mértékben csökkentek, mert tavaly 20 DM alatt nemigen fordult elő szalag, ma azonban már 11–20 DM között helyezkedik el valamennyi. Az árakban az egyes üzletekben jelentős különbségeket lehet tapasztalni, ami akár 60%-ot is kitehet, mert ugyanaz a szalag, ami az egyik helyen 11 márkába kerül, a másikban lehet 25 DM is. Az ártól függetlenül mindegyik 44 méternyi szalagot rejt magában, sajnos az adott szalagvastagság mellett többet nem lehet egy kazettába belepréselni. Ez a mennyiség 30 percnyi játékidőnek felel meg (longplay üzemmódban 60 perc). Ha vékonyabb szalaggal töltenék meg, az már az üzembiztonságot veszélyeztetné. Ennél az alkalmazási módnál figyelembe kell venni, hogy hordozható készülékről lévén szó, az útközbeni filmezésnél a hőmérsékleti és légnedvességi körülmények jelentősen változóak, ami a szalaganyagot komoly igénybevételnek teszi ki.

Hogy miért kerülnek ezek a kis kazetták olyan sokba, azt csak részben magyarázza, ha megnézzük a feltüntetett hangzatos kifejezéseket: „Extra High Grade", „Super-HG", „XHG-Professional" stb. Ezek mind arra utalnak, hogy a gyártók csak jó minőségű anyagokkal töltik meg a minikazettákat. De ez csak részben indokolja a magas árakat, nyilván közrejátszik az újdonság varázsa is.

Hogy mit takarnak az árak: irány a mérőlabor. Fontos mérőszám a jel/zaj viszony, ami annak a mértékét fejezi ki, hogy a képjel mennyire emelkedik ki az elkerülhetetlen szalagzajból. Igen jelentős különbségek mérhetők. A legjobb szalagok – TDK Extra-HG, TDK HD-X Professional – négy dB-lel emelkednek a sereghajtók fölé (JVC HG, Hitachi SE). A 4 dB-lel több zaj a gyakorlatban egy jó eredeti felvétel és egy szerény másolat közti különbségnek felel meg. Tekintettel arra, hogy a kamerával felvett anyagot a legritkább esetben használjuk fel egy az egyben, mert minden esetben vágni kell (ami másolással jár), a jó jel/zaj érték roppant fontos.

Hogy a csúcseredmények mennyire tarthatók, azt a Fujinál, a Scotchnál és a Panasonicnál tapasztaltak mutatják. Az ugyanazon típusból kivett mintákon mért 0,8–1,2 dB-es különbségek nagyon nagy szórást mutatnak, és ezek legkésőbb a másolásnál feltétlenül a képben is jelentkezni fognak.

A dropoutok lyukak és hibahelyek a szalag felületén, melyek a képernyőn fekete vagy fehér villanások formájában vehetők észre. Mintaszerűen viselkedett a dropout-teszt során a BASF és a TDK, ellenben a Panasonic és a Scotch szalagoknál kétszer annyiszor jelzett riadót a dropoutszámláló. Felemás, hol jó, hol pedig gyenge eredmény volt tapasztalható a Fuji, Agfa, JVC és Maxell szalagoknál.

Mikroszkópfelvétel mutatja (lásd Video 6. sz. 29. o.!), hogy látszólag semmitmondó hibákból milyen súlyos károsodások keletkezhetnek. Az egyik Panasonic mintánál a videofej megakadt a szalagfelület egyenetlenségein és széles sávban mély barázdát gyalult a felületbe. A mini-dropoutok, amelyek a képben alig láthatók, a hangban még okozhatnak észrevehető jelenségeket, így a JVC Super Pro és az Agfa High Color hangmérései során több esetben tapasztalható volt jelentős pattogás, kihagyás.

A VHS-C készülékek hangja csak táskarádió nívójú ugyan, mert csak a szalag szélére, egy ceruzavonásnyi sávra veszi fel a gép, mégis vannak hallható különbségek. Azonos színvonalú volt a teszt során vizsgált szalagok többsége. Az átlagnál alacsonyabb színvonalú volt a BASF, Hitachi és a JVC SHG, két dB-lel gyengébb magashang-átvitelével. Jobbak voltak viszont a TDK mintái, amelynek mindkét típusa jó felvételi készséget mutatott frekvenciamenet és szalagzaj szempontjából. Hallhatóan zajosabb volt a Hitachi és a JVC HG, ami a meghallgatási teszt értékelésénél is megnyilvánult azzal, hogy az utolsó helyre kerültek. Kimondottan jónak minősült a két TDK kazetta, a Fuji és a Panasonic.

Az utolsó állomás a nézési teszt volt a Video laborjában kamerával felvett anyagokkal és generátor által szolgáltatott jelekkel. A bírálók egységes véleménye az volt, hogy a VHS-C kazetták képminősége egyenértékű a legjobb VHS kazettákéval. Még a legrosszabb VHS-C kazetta is van olyan, mint a normál VHS szalagok között a jó közepes, azonban a filmezés során mégis számít minden csekélység, mert a vágás folyamán jelentős minőségromlást eredményez.

Összesítve a teszt eredményeit: kilenc „jó" mutatja az egységes választékot, s csak két „kielégítő" rontja az összképet.

Konkurencia nélkül!

Az első S-VHS-C kazetta tesztje

Felmerül a kérdés, hogy mi az, ami még javítható a VHS vagy a VHS-C készülékek számára készült szalaganyagokon. A választ egy FUJI S-VHS-C kazetta első tesztje adja meg azzal, hogy a képben még kevesebb zaj tapasztalható. A jel/zaj viszony mérőszámával az S-VHS szalagot összehasonlítva a legjobb kazettával, 1,6 dB-lel jobb értéket kapunk, ami óriási eredmény. Az S-VHS szalag készítésénél az elemi részecskéket még finomabbra és jobban eloszlatva viszik fel a hordozóra, ezáltal javul a szalag-fej kontaktus, illetve a jel/zaj viszony, valamint a frekvenciaátvitel.

Tekintettel arra, hogy a S-VHS-C kazetta speciálisan az S-VHS formátum számára készült, a hagyományos VHS videokészülékek az előnyeiket nem mindenben tudják kihasználni – a színminőségnél a más munkapont-beállítás miatt csak átlagos, 3–4 dB-es magashang-kiemelés mutatkozik –, a jel/zaj viszonyban azonban jelentős javulás érzékelhető, ami különösen a másolási romlásnál vehető észre. Az S-VHS-C szalag az NSZK-ban is csak a közeljövőben kerül forgalomba, Amerikában azonban már kapható.

FUJI S-VHS-C: minősítés:
nagyon jó (86),
kép jó (34),
hang jó (15),
dropout: nagyon jó (9),
labormérések: nagyon jó (28).

Az értékelés a teszt szempontjai szerint készült, tehát VHS-C szempontokból.

AGFA HIGH COLOR:
minősítés: jó (74),
kép: jó (30),
hang: elégséges (12),
drop-out: jó (7),
labormérések: nagyon jó (25).
Ára: kb. 15 DM.
Plusz: nagyon jó kép és hang jel/zaj viszony, jó képminőség.
Mínusz: drop-out érzékelhető a hangban, kirívó gyártási szórás a drop-out eredményekben.

BASF SUPER HG:
minősítés: jó (70),
kép: jó (28),
hang: elégséges (11),
drop-out: kitűnő (10),
labormérések: jó (21).
Ára: kb. 17 DM.
Plusz: ■ teszt során tapasztalt legkisebb drop-out értékek, jó hang jel/zaj viszony.
Mínusz: mérsékelt magashang-érzékenység, magas ár.

FUJI SUPER HG:
minősítés: nagyon jó (81),
kép: nagyon jó (33),
hang: jó (15),
drop-out: jó (7),
labormérések: jó (26).
Ára: kb. 16 DM.
Plusz: nagyon jó kép és hang jel/zaj viszony, jó képminőség, viszonylag mérsékelt áron.
Mínusz: feltűnően magas gyártási szórás a jel/zaj értékeknél.

JVC HG:
minősítés: elégséges (60),
kép: elégséges (25),
hang: elégséges (10),
drop-out: jó (7),
labormérések: elégséges (18).
Ára: kb. 11 DM.
Plusz: alacsony ár, törésbiztos műanyag tok.
Mínusz: a teszt leggyengébb résztvevője.

PHILIPS XHG:
minősítés: jó (66),
kép: jó (28),
hang: elégséges (11),
drop-out: jó (7),
labormérések: jó (20).
Ára: kb. 16 DM.
Plusz: jó kép és hang jel/zaj viszony.
Mínusz: gyenge hangjellemzők.

MAXELL HGX GOLD:
minősítés: jó (74),
kép: jó (30),
hang: elégséges (12),
drop-out: elégséges (6),
labormérések: nagyon jó (26).
Ára: kb. 17 DM.
Plusz: nagyon jó kép jel/zaj viszony.
Mínusz: az ár és a drop-out értékei viszonylag magasak.

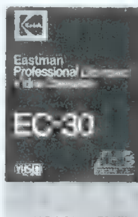

JVC ■ PRO:
minősítés: jó (74),
kép: nagyon jó (32),
hang: elégséges (11),
drop-out: jó (7),
labormérések: nagyon jó (26).
Ára: kb. 16 DM.
Plusz: nagyon jó kép és hang jel/zaj viszony, törésbiztos műanyag tok.
Mínusz: drop-outos hang, feltűnően magas gyártási szórás a drop-out értékeiben.

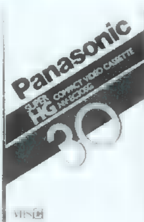

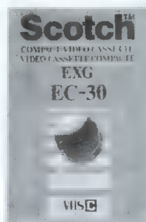
TDK HDX-PRO:
minősítés: nagyon jó (84),
kép: nagyon jó (33),
hang: jó (14),
drop-out: nagyon jó (9),
labormérések: kitűnő (28).
Ára: kb. 20 DM.
Plusz: a második legjobb eredmény a jel/zaj viszonyban, jó magashang-érzékenység, nagyon jó drop-out értékek.
Mínusz: a TDK EHG-vel összehasonlítva alig észrevehető minőségi javulás, túl nagy árkülönbség mellett.

KODAK XHG:
minősítés: jó (77),
kép: jó (31),
hang: jó (13),
drop-out: jó (8),
labormérések: nagyon jó (25).
Ára: kb. 20 DM.
Plusz: nagyon jó kép és hang jel/zaj viszony.
Mínusz: árához képest korántsem olyan magas műszaki jellemzők, magas gyártási szórás a drop-out értékekben.

PANASONIC SHG:
minősítés: jó (76),
kép: jó (30),
hang: jó (14),
drop-out: elégséges (6),
labormérések: nagyon jó (26).
Ára: kb. 14 DM.
Plusz: nagyon jó kép és hang jel/zaj viszony, kedvező ár.
Mínusz: magas a gyártási szórás a jel/zaj viszony és a drop-out értékeinél.

SCOTCH EXG:
minősítés: jó (74),
kép: jó (30),
hang: elégséges (12),
drop-out: elégséges (6),
labormérések: nagyon jó (26).
Ára: kb. 15 DM.
Plusz: nagyon jó kép- és hang jel/zaj viszony.
Mínusz: magas gyártási szórás a jel/zaj viszony értékeinél, átlag alatti drop-out értékek.

HITACHI SE:
minősítés: elégséges (57),
kép: elégséges (23),
hang: elégséges (9),
drop-out: jó (7),
labormérések: elégséges (18).
Ára: kb. 13 DM.
Plusz: olcsó ár
Mínusz: átlag alatti kép- és hangjellemzők.

JVC SHG:
minősítés: jó (66),
kép: jó (27),
hang: elégséges (11),
drop-out: jó (7),
labormérések: jó (21).
Ára: kb. 13 DM.
Plusz: kedvező ár, törésbiztos műanyag tok.
Mínusz: csak átlagos kép és hang jel/zaj viszony, gyenge magashang-érzékenység, a drop-outok feltűnő gyártási szórása.

TDK EHG:
minősítés: nagyon jó (83),
kép: nagyon jó (32),
hang: jó (15),
drop-out: nagyon jó (9),
labormérések: nagyon jó (27).
Ára: kb. 15 DM.
Plusz: a legjobb jel/zaj viszony értékek, jó magashangérzékenység, nagyon jó drop-out eredmények. Minőségéhez képest kedvező ár.
Mínusz: nem tapasztalható.

A tesztelés során az egyes jellemzőket eltérő mértékben vették figyelembe: a kép 40%, a hang 20%, a drop-out 10%, a laboratóriumi mérések pedig 30% értékkel; tehát a pontozási rendszerben az elérhető pontszám maximálisan 100, de az egyes mutatókat külön-külön is minősítették.

Karácsonyi képmagnót nyerhet!

Új kölcsönző

Nemrég kezdte meg működését a hazai videopiacon az új cég, az INTERVIDEO. Ezekben a napokban már három fővárosi üzletében lehet kölcsönözni magyar felirattal, elsősorban amerikai és angol filmeket. A vállalat tervei szerint még az idén az ország nyolcvan pontján bérelhető majd műsoros kazetta Budapesten és vidéken. Központi videoházuk a Lenin körút 22-ben nyílt meg, ezen kívül a Váci utca 34. és a Mártírok útja 35–37. szám alatt is lehet majd kölcsönözni. 1-1 kazetta napi bérleti díja 80–120 Ft + ÁFA.

Az idén nyáron, többéves előkészületet követően alakult meg az INTERVIDEO vegyesvállalkozás, mely 51 százalékban magyar tulajdonú. A hazai alapítók a Keravill, az Artex, a Magyar Filmintézet, a Művelt Nép és a Magyar Hitel Bank Rt. A három külföldi tag mind londoni székhelyű: az IBB Art Collections Limited, a NEW VID New Videos and Publishing International Co. Ltd., valamint az International Bullion and Metal Brokers Limited. Az angol cégek szerződéses kapcsolatban állnak az egyik legnagyobb amerikai filmvállalat európai érdekeltségével, a videopiacon megjelenő – a filmeken gyakran olvasható – forgalmazóval, a WARNER HOME VIDEO Inc. céggel. Az INTERVIDEO az angol tagok révén így hozzájuthat az e cégek által terjesztett összes filmhez, beleértve a legújabbakat is, s a nemzetközi tapasztalatokat is átvéve világszínvonalú eladási és kölcsönzési hálózat létrehozásában működhet közre Magyarországon.

Játékra hívja az INTERVIDEO Nemzetközi Film- és Video Gyártó és Forgalmazó Kft. a Video Magazin olvasóit!

Milyen filmet látna Ön szívesen videokazettán?

Az INTERVIDEO több ezer nyugati filmből választhatja ki azokat, amelyeket a képmagnótulajdonosok a cég videotáraiból kölcsönözhetnek. Segítsen a választásban! Ezen az oldalpáron ötven különböző film címét találhatja az olvasó. Jelölje meg azt a hármat, amelyet, ha tehetné, mindenképpen megnézne! Kérjük, hogy a kiválasztott filmek sorszámát a jobb alsó sarokban látható címke három négyzetébe írja be, és nevének, címének feltüntetésével, a címkét kivágva, nyílt levelezőlapra felragasztva, 1988. november 30-ig küldje el a következő címre: INTERVIDEO Kft. Budapest XII., Mátyás király u. 50/a. 1125. (A társaság a játéktól függetlenül is várja az olvasók véleményét, ötleteit, javaslatait.)

A játékban részt vevők között 1988. december 9-én, 17 órakor az INTERVIDEO központi videoházában – Budapest, Lenin körút 22. – nyilvánosan, közjegyző jelenlétében sorsolnak ki:

1 darab képmagnót,
1 darab színes televíziót és
10 darab műsoros videokazettát az INTERVIDEO ajánlatából.

A kft. a nyerteseket postán értesíti, és nevüket a sajtóban közzéteszi.

A társulást létrehozók nagy lehetőséget látnak a műsoros videokazetták kölcsönzésében, eladásában és az exportra történő film- és videotermeltetésben. Így a vegyesvállalat a működéséhez (többek között a filmek videojogának megvásárlásához) a devizát saját maga termeli ki. Az INTERVIDEO szeretné elérni, hogy három éven belül a hazai film- és videobarátok több mint ezer (!) nyugati film közül választhassanak: vásárolhassanak és kölcsönözhessenek az ország száznyolcvan pontján. A cég alapítói természetesen szem előtt tartják a hazai kultúrpolitikai elvárásokat is. A vegyesvállalat kapcsolatai révén lehetővé válik, hogy a legújabb amerikai alkotások a nyugat-európai bemutatókkal egy időben jelenhessenek meg videón az INTERVIDEO videotáraiban.

Lapunk következő, novemberi száma 16 színes oldallal bővebb terjedelemben jelenik meg: mellékletünkben az INTERVIDEO legsikeresebb filmjeit mutatjuk be.

AZ INTERVIDEO AJÁNLATA:

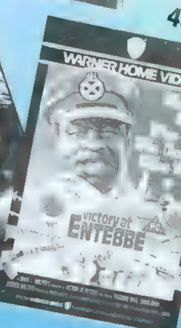
1. **ARTHUR**
(Mai vígjáték a milliomos playboyról, aki nem akar nősülni.)
2. **BODY HEAT (TEST MELEGE)**
(Szerelem, szex, gyilkosság.)
3. **CAPTAIN BLOOD (BLOOD KAPITÁNY)**
(Blood kapitány híres története Errol Flynn főszereplésével.)
4. **CASABLANCA**
(A három Oscar-díjat nyert világhírű film. Főszereplők: Humphrey Bogart és Ingrid Bergman.)
5. **GOLDFINGER**

(James Bond az USA Fort Knoxban őrzött aranykészletének elrablását akadályozza meg.)

6. **LEPKE**
(A 30-as években játszódó gengszterfilm. Főszereplő: Tony Curtis.)
7. **LETHAL WEAPON (HALÁLOS FEGYVER**
(Két zsaru története. Az egyiknél fegyver van..., [redacted] másik maga a fegyver.)
8. **LISZTOMANIA**
(Liszt Ferenc életéről szóló film. A szereplők között megtalálható Ringo Starr is.)
9. **LITTLE SHOP OF [redacted] (RÉMSÉGEK KICSINY BOLTJA)**
(Musical, világhírű dalokkal.)
10. **MAGNUM FORCE**
(Dirty Harry [redacted] rendőrségen belül nyomoz. Főszereplő: Clint Eastwood.)
11. **THE MALTESE FALCON (A MÁLTAI SÓLYOM)**
(A Máltai Sólyom című, nálunk is jól ismert krimi filmváltozata. Főszereplő: Humphrey Bogart, rendezte: John Houton.)
12. **THE MECHANIC**
(Charles Bronson, a hivatásos bérgyilkos, akit saját módszerével akarnak megölni.)
13. **MISFITS (KALLÓDÓ EMBEREK)**
(Kallódó emberek címen nagy siker volt Magyarországon. Főszereplők: Marilyn Monroe, Clark Gable.)
14. **THE NEVERENDING STORY (A VÉGTELEN TÖRTÉNET)**
(Fantasztikus gyermekfilm.)
15. **NUTS (ŐRÜLTEK)**
(Lélektani dráma. Főszereplő: Barbara Streisand.)
16. **OCTOPUSSY (POLIP)**
(Főszereplő: Roger Moore mint James Bond, a 007-es ügynök.)
17. **OF PURE BLOOD (TISZTA VÉRBŐL)**
(A második világháború alatt Himmler genetikus programot dolgozott ki...)
18. **O, LUCKY [redacted] (OH, SZERENCSÉS EMBER)**
(Karriertörténet, főszereplő Malcolm McDowell.)
19. **ONE MONTH LATER (EGY HÓNAPPAL KÉSŐBB)**
(Két nő férjet és szeretőt cserél...)
20. **THE OUTLAW JOSEY WALES (A TÖRVÉNYEN KÍVÜLI JO- [redacted] WALES**
(Western. Történet a polgárháború idejéből. Főszereplő és rendező: Clint Eastwood.)
21. **PALE RIDER (A SÁPADT LOVAS)**
(Clint Eastwood legújabb westernfilmje.)
22. **THE PARTY (A PARTI)**
(A kémkedés piszkos üzlet. Főszereplő: Dirk Bogarde, és Ava Gardner.)
23. **PINK PANTHER STRIKES AGAIN (A RÓZSASZÍN PÁRDUC ÚJRA ÜT)**
(A rózsaszín párduc kalandjainak a folytatása.)
24. **THE PINK PANTHER (A RÓZSASZÍN PÁRDUC)**
(A rózsaszín párduc kalandjai.)
25. **PIRANHA (PIRANA)**
(Egy fürdőhelyen gyilkos húsevő halak tűnnek fel...)
26. **POLICE ACADEMY 3**
(Izgalmas vígjáték a Los Angeles-i rendőr-akadémia életéből.)
27. **POLICE ACADEMY 4**
(A rendőr-akadémia életének komikus folytatása.)
28. **PRINCE AND THE SHOWGIRL (A HERCEG ÉS [redacted] KÓRISTALÁNY)**
(A herceg és a kóristalány szerelme. Főszerepben: Marilyn Monroe és Lawrence Olivier.)
29. **REBEL WITHOUT A CAUSE (LÁZADÓ OK NÉLKÜL)**
(Film a lázadó fiatalokról, főszereplő James Dean.)
30. **REVENGE OF THE PINK PANTHER (A RÓZSASZÍN PÁRDUC BOSSZÚJA)**
(A rózsaszín párduc rajzfilm folytatása.)
31. **RIO BRAVO**
(Klasszikus amerikai western, főszereplő John Wayne.)
32. **ROLLER BALL**
(Kiábrándító dráma egy sportolóról [redacted] XXI. században.)
33. **THE SEARCHERS**
(Western. John Wayne keresi az indiánok által elrabolt unokahúgát.)
34. **SHAOLIN CHALLENGES NINJA (KIHÍVÁS)**
(A kung-fu mestereinek harca.)
35. **SHAOLIN TEMPLE (A SHAOLIN TEMPLOM)**
(Kung-fu. Harc a Shaolin templom kincséért.)
36. **SHARKY'S MACHINE (GYILKOLÓGÉP)**
(A rendőr bosszúja az alvilági főnök ellen. Főszereplő: Burt Reynolds, Vittorio Gassmann.)
37. **THE [redacted] (RAGYOGÁS)**
(Horrorfilm. Főszereplő: Jack Nicholson, rendező: Stanley Kubrick.)
38. **THE SPY WHO LOVED ME (A KÉM, AKI SZERETETT ENGEM)**
(James Bond sikeres filmje.)
39. **[redacted] 80**
(Bob Fosse filmje, a „Playboy" sztárjáról, aki öngyilkos lesz.)
40. **STARDUST MEMORY**
(Woody Allen filmje.)
41. **SUDDEN IMPACT**
(Dirty Harry legújabb kalandja. Főszereplő: Clint Eastwood.)
42. **THIS IS ELVIS (EZ ELVIS)**
(Dokumentumfilm Elvis Presley életéről.)
43. **TIGHTROPE (KÖTÉLTÁNC)**
(Prostituáltakat ölnek, miközben a nyomozó kísértésbe esik.)
44. **TREASURE OF SIERRA MADRE (A SIERRA MADRE KINCSE)**
(Aranyásók, akik [redacted] aranyért egymásra támadnak.)
45. **VICTORY AT ENTEBBE (ENTEBBE-I GYŐZELEM)**
(Az entebbe-i terroristaakcióról szóló film.)
)
46. **WHITE OF THE EYE (A SZEM FEHÉRJE)**
(A feleség küzdelme az őrült gyilkossal.)
47. **WHO'S THAT GIRL (KI EZ A LÁNY? – MADONNA)**
(Madonna legújabb filmje és híres slágere.)
48. **WITCHES OF EASTWICK (EASTWICKI BOSZORKÁNYOK)**
(Három gyönyörű nő és a szerencsés ördög. Főszereplő: Jack Nicholson.)
49. **YELLOW SUBMARINE (SÁRGA TENGERALATTJÁRÓ)**
(A felejthetetlen Beatles egész estét betöltő rajzfilmje.)
50. **YOU ONLY LIVE TWICE (CSAK KÉTSZER ÉLSZ)**
(Harc az atomfegyverért, James Bond főszereplésével.)

... edkezzünk meg
... n kell lenniük, de
... madánál.

... általá-
... erető kom-
... zük *(3. fotó)*.
... ond plán az, ami-
... vagy több személy
... vagy deréktól felfelé
... rül [redacted] képtérbe. A *4. fotó* az úgynevezett amerikai plán, ilyenkor szereplőnk combközéptől felfelé látható a képen. Ez a westernfilmek leggyakrabban alkalmazott képkivágása.

A távlati vagy totál plán az, amelyen a képmezőbe kerül minden, ami a mondanivaló szempontjából lényeges lehet: ▶

– *totál plán* az, amikor egy helyszín vagy személy teljes egészében tölti ki a képet *(5/a fotó);*

■ *nagytotál,* amikor még a személy környezetének részletei érvényesülnek ugyan, de a kép távlataival hat *(5/b fotó);*

– az *óriás totál* olyan képkivágás, amely igen nagy távlataival hat ■ nézőre.

Mondanunk sem kell, hogy ez utóbbi két plánról videónál szinte meg kell feledkeznünk. A tévékép viszonylag kis mérete miatt az ilyen beállítások általában kevésbé élvezhetőek. Ha mégis fontosnak tartjuk valamilyen nagy terület, például egy szép tájkép bemutatását, válasszunk valamilyen áthidaló megoldást: például lassan körbefordulunk kameránkkal (svenkelünk).

Azt hihetnők, hogy reális környezetben ■ tér adott, csak rögzíteni kell. Természetesen ■ tér ábrázolásában szerepet játszik a távolság, az objektív látószöge, a felvevőgép helye, a megvilágítás milyensége, ■ tárgyak elhelyezése, a kamera mozgása, a blende (írisz, lencsenyílás) megválasztása és a kép tónusvilága. Aki a kamera mögött áll, ezekkel az eszközökkel alakítja ki a teret: növelheti, csökkentheti, mélyítheti és el is lapósíthatja azt. Például ■ felülnézet szűkíti a teret, míg ■ rövid gyújtótávolságú objektívvel fehér háttér előtt átlósan elhelyezett szereplők vagy tárgyak bővítik.

Videofelvételeink terének (légkörének) kialakítása nemcsak technikai feladat, hanem a mozgóképi ábrázolás alapvető kifejező eszköze.

A különböző plánokban felvett beállításaink (jeleneteink) egymásutánisága adja majd meg produktumunk sajátos dinamikáját. Az itt érvényes törvényszerűségeket és azok hatásmechanizmusait a filmművészet már a némafilmek korszakában szinte teljes egészében feltárta; ezeket ■ törvényszerűségeket ■ képernyő kicsisége nem befolyásolja.

Alapvetően befolyásolja a képeink hatását, hogy kameránk honnan szemléli az eseményeket. Ha a témával azonos magasságban van ■ kamera: szemmagasságról (hiszen a téma általában maga az ember) beszélünk. De lehet rálátással is dolgozni, ez a felső gépállás vagy madárperspektíva, ennek ellentéte az alsó gépállás, más néven békaperspektíva.

A kamera mozgásairól. A kamera felszabadítja a látást. Rejtett optikai nézőpontokat valósíthatunk meg vele, mert olyan látószögből tudjuk mutatni a tárgyakat, az eseményeket, amelyek ■ szabad szemmel történő szemlélődés során általában ritkán vagy sohasem fordulnak elő. Nem csupán a szokásos elöl- és oldalnézete-

2/a

Premier plán (nagylátószögű)

1

Nagyközeli (szuperplán)

2/b

Premier plán (normál)

2/c

Premier plán (teleobjektív)

ket, hanem a felülnézetet, a madártávlatot és az alulnézetet, a békaperspektívát is alkalmazhatjuk. A hagyományos térábrázolás (rendszerint a képsík közepén található) enyészpontját jobbra, balra, felülre, alulra, majdnem minden lehetséges irányba eltolhatjuk. A felvétel megkomponálásának két módszerét különböztetjük meg: az álló és a mozgó kamera módszerét. Az álló kamera mozdulatlan (fix gépállás), amellyel egy adott térben a szereplőnk mozgását rögzítjük. A mozgó kamera változó kompozíciót alkalmaz.

A mozgó felvevőgéppel végzett felvétel igényesebb feladat, feltételezi a vágási kapcsolódások tökéletes ismeretét. A felvett jelenetnek tehát egységes egésznek kell lennie, amelynek hossza és a cselekmény belső ritmusa végleges. A jelenet felvételekor a felvevőgép mozgásának összhangban kell lennie a személy (tárgy) mozgásával. Mozgásának nyugodt gyorsítása és lassítása a néző zavartalan élményének fontos követelménye.

Az egy pontban rögzített kamera követheti az eseményt: ez a panorámázás (vagy svenk), és használhatja a változtatható gyújtótávolságú objektívet: ez a variózás. Ezeknél a gépmozgásoknál a kamera általában állványon (statívon) van. A panorámázás tulajdonképpen a legfilmszerűbb hatás, a szereplő ugyan a képmező azonos pontján van, de az előtér és a háttér váltakozása növeli a térélmény hatását. A panorámázás lehet vízszintes (horizontális), függőleges (vertikális), de összekapcsolható egy tetszőleges mozgást végző téma követésével is. Értelme szerint a panorámázás információs, megfigyelő, követő funkciót tölt be.

Variózáskor akár ráközelítünk, akár eltávolodunk témánk tárgyától, ez látszólagos marad, kameránk nem mozdul, szereplőnk és a körülötte levő tér viszonyát csak az objektív mindenkori látószöge határozza meg (tele-hatás, kiemelés). Panorámázáskor és variózáskor is ügyeljünk ezen mozgások egyenletes kivitelezésére. Nincs zavaróbb hatás, mint egy mozgás befejezésekor egy „kis utánállítás" a kompozíció miatt, vagy a változó tempójú kameramozgás. A panorámázásnál sokkal hatékonyabb a kamera, ha együtt mozoghat a szereplőivel, és térbeli mozgásával követi azt. Ilyenkor a kamera valamilyen kocsin (lehet ez egy autó is) van. A gépmozgást kocsizásnak vagy követésnek hívjuk. Itt is lényeges a rázkódásmentes, finom mozgás.

Ha kameránk nem vízszintesen mozog (kocsizik), hanem mozgás közben megváltoztatja a magasságát – ehhez általában darura szerelik –, daruzásról beszélünk. Különleges hatások érthetők el több alapmozgás kombinálásával.

Külön kell még szólnunk arról az esetről, ha a kamera kézben van. Ez nagyon nagy – és semmi mással nem utánozható – mozgási lehetőséget biztosít. Veszélye a kéz remegéséből és bizonytalanságából adódik. A felvevőgép mozgásának fellazítása, amely jelenleg igen erősen érvényesül a játék- és dokumentumfilmekben egyaránt, kortünet, amelynél az egyik kifejező eszköz túlsúlyban van más elemekkel szemben. A felvevőgép kör alakú, spirális, lengő, távolodó és egyéb mozgásai, amelyeket sokszor primitív módon kézikamerával alakítanak ki, esetleg kötélre, ingára, tetőre függesztve új, váratlan, szubjektív „látásmódokat" fedeznek fel, de a képet idegesítővé tehetik.

Sokféle szerkezet született a remegés kiküszöbölésére. Legegyszerűbb az akkumulátorról működő „rotostabilizátor" (egy kis tömegű pörgettyű), és talán a legbonyolultabb az Oscar-díjas „Steadicam".

Néhány szót kell még ejtenünk képünk belső kompozíciójáról. Ne feledkezzünk meg arról, hogy képméretünk 4:3 oldalarányú fekvő téglalap. Tervezéskor mindig erre gondoljunk. Szabályosságokat és törvényszerűségeket a festészettől tanulhatunk. Ajánlatos képtárakba járni, művészeti könyveket lapozgatni. Az egyik legfontosabb aranyszabályt (tekinthetjük előírásnak is) 2. rajzunk szemlélteti.

3
Szekond plán

4
Amerikai plán

5
Totál plán

5/a
Nagytotál

Csatlakozók és csatlakoztatások

Meglehetősen nehéz feladat a videomagnók csatlakozóiról, illetve csatlakoztatási lehetőségeiről ismertetést adni. Mert bár a világon mindenhol igyekszenek a szabványosításokkal a csereszabatosságot biztosítani, ez sajnos a híradástechnikáról a legkevésbé sem mondható el. Cikkünket elsősorban azok figyelmébe ajánljuk, akiknek biztosan áll a kezében a forrasztópáka, s alkalmasint egy csatlakozódugót egy kábellel össze tudnak forrasztani. Adott esetben igencsak bosszantó lehet a videomagnók és a tévék csatlakozóinak sokfélesége. Egyiket a másikhoz csatlakoztatni csak különféle varázslatok árán lehet. Mennyivel egyszerűbb lenne, ha egy szabványos rendszerben, azonos csatlakozótípussal ezeket elvégezhetnénk. Jelenleg videocsatlakoztatásra négyféle variáció lehetséges: Euro-Scart, BNC, RCA és DIN AV. Hangra szintén négy lehetőség van: Euro-Scart, RCA, DIN AV és DIN AUDIO. Bármelyik készüléken akármelyik variáció megtalálható. Kizárólag a készüléktípus konstruktőrének kedvétől függ, melyiket alkalmazza. Talán az utóbbi időkben az Euro-Scart elterjedése vezethet valamilyen egységesedés felé.

Az alábbiakban a kialakult csatlakozódzsungelben próbálunk eligazodási lehetőséget teremteni. A mellékelt fotók alapján az egyes csatlakozótípusok felismerhetők, tehát ha valaki két készüléket össze akar kapcsolni, legalább azt fogja tudni, hogy milyen megnevezésű csatlakozókat kell használnia. Először a bonyolultabbakról beszélünk.

AUDIO/VIDEO csatlakozó (Euro-Scart)

Egyre gyakrabban találkozhatunk videomagnókon és tv-készülékeken az úgynevezett Euro-Scart csatlakozóval. Ez a csatlakozótípus nagyon sokat tudhat, azonban minket leginkább az 1., 2., 3., 4., 6., 17., 19. és 20. pontok érdekelnek, mert ezeken haladnak át a szükséges kép- és hanginformációk. Monó videomagnó esetén a csatlakozó 1.–3. és 2.–6. pontjai össze vannak egymással kötve (sztereo be- és kimenetek). Így aztán egyszerre két hangkimenetünk van: az egyik menet a tévébe, a másik pedig a hifitornyunk erősítőjébe egy hosszabb árnyékolt kábellel, s máris szólhat hangfalainkból a tévé-, illetve a videoműsor. (Természetesen akkor a legegyszerűbb az összekapcsolás, ha a televíziónkon is, a videónkon is Scart csatlakozó van, s csak akkor kell külön kivezetést kiképezni, ha máshová is akarunk csatlakozni.)

Pont	Megnevezés	Pont	Megnevezés
21	Árnyékolás/test	20	Video bemenet
19	Video kimenet	18	RGB kapcs. fesz. test
17	Video test	16	RGB kapcsoló fesz.
15	RGB vörös bemenet	14	-
13	Vörös test	12	-
11	RGB zöld bemenet	10	-
9	RGB zöld test	8	-
7	RGB kék bemenet	6	Hang bemenet (bal)
5	RGB kék test	4	Hang test
3	Hang kimenet (bal)	2	Hang bemenet (jobb)
1	Hang kimenet (jobb)		

DIN koncentrikus antennacsatlakozó dugó (az antennajel és a videomagnó belső adójának jeleit továbbítja a tv-nek).

DIN koncentrikus antennacsatlakozó hüvely (az antenna jelének fogadására alkalmazzák).

10 pólusú speciális kameracsatlakozó, kizárólag kamerajelek fogadására, táplálására és vezérlésére alkalmazzák.

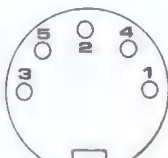
VIDEO/AUDIO csatl. (DIN)

3 2 4 6 5 1

1. Kapcsolófeszültség
2. Video be-kimenet
3. Árnyékolás (visszavezetés)
4. Hang (bal)
5. Tápfeszültség (12 V-)
6. Hang (jobb)

Ezzel a csatlakozótípussal főleg tv-készülékeken találkozhatunk, mert videomagnó szerencsére nagyon kevés készül ilyen kivitelben (egyes Grundig típusok). A rendszer elvileg úgy működött volna, hogy a videomagnókon ugyanilyen csatlakozótípus esetén az 1. ponton lejátszás üzemmódban egy 12 V-os kapcsolójel jelenik meg, ami a tv-t automatikusan AV üzemre kapcsolja, és fogadja a magnó jeleit. Az elképzelés nem valósult meg, így a tv-készülékeket kényszerkapcsolással kell AV-re kapcsoltatni, ami azt jelenti, hogy a csatlakozó 5. pontján kijövő tápfeszültséggel kell a kapcsoltatást elvégeztetni. Magyarul az 1.–5. pontok rövidzárjával a tv AV üzemre állítható (lásd ORION színes tv-készülékek). Ennek mindössze annyi hátránya van, hogy amennyiben a tv-t akarjuk vételre használni, a dugót minduntalan ki kell húznunk. (Ha a tévét csak monitorként használjuk, s a videomagnó tunerként működik, sohasem kell kihúzni a dugót). A kapcsolófeszültség nélkül a video- és audiopontok felvételre használhatók ugyan, mégsincs értelme, mert minden videomagnó saját tunerrel rendelkezik, tehát a felvétel készítéséhez nincs szükség a tv üzemeltetésére. Monó hang esetén a 4. és 6. pontok természetesen rövidzárban vannak.

AUDIO csatlakozó (DIN)

1. Kimenet (bal)
2. Árnyékolás (visszavezetés)
3. Bemenet (bal)
4. Kimenet (jobb)
5. Bemenet (jobb)

Ezt a csatlakozótípust nagyon sok feladatkörben alkalmazzák, főleg hangfrekvenciás berendezéseken, de előfordul egyes videomagnókon is, illetve a bekötési módra szükségünk lehet, ha a videónkat erősítővel akarjuk összekötni. (Emlékezzünk az Euro-Scartnál írottakra!)

Ez a bekötési mód csak egy a sok variáció közül, de talán a leggyakoribb, ezért mutatjuk be. Az 1.–4. pontokon például az ORION tv-készülékeknél a hangmagnónkkal készíthetünk felvételt, természetesen monóban. Erősítő használata esetén a 3.–5. pontok szerepe válik lényegessé, mert ezek lesznek az úgynevezett „nagyszintű bemenetek" helyei. Monó videomagnó esetén a 3.–5. pontokat rövidre kell zárni. Például egy Euro-Scart csatlakozós video (monó) esetén meg lehet csinálni, hogy az egyik hangágat (Scart 3.) a tv felé, a másik hangágat az erősítőnk felé küldjük el (Scart 1.), tehát hallgathatjuk a video hangját a tv-n vagy az erősítőn is. Másik lehetőség, ha a videomagnónkon ilyen csatlakozó is van, hogy hangmagnóval direktben készíthetünk felvételt a video hanganyagáról, más eszköz közbeiktatása nélkül. Erősítő csatlakoztatása esetén mindig az „AUX", „LINE" vagy esetleg a „KRISTÁLY HANGSZEDŐ" jelzésű bemeneteket kell használni, mert ezek alkalmasak a videomagnó által kiadott jelszint fogadására.

A bemutatott csatlakozóknál a számozásokat a dugóknál az érintkezőcsapok felől, az aljzatoknál pedig a forrcsúcsok felől kell érteni.

Minimális szabványosítási hatás vehető észre a készülékek antennacsatlakozóinál, mert az mindegyik gépnél a 75 ohm-os koncentrikus, DIN dugó és hüvely, a ki- és bemenetnél. Egyszerű dolgunk van a BNC és RCA csatlakozók bemutatásánál, mert ezek csak kétpólusú rendszerek, ahol a középérintkező a „meleg", vagyis a jelvezető, a külső a „hideg", az árnyékolás. Van még egy csatlakozótípus, amivel nem foglalkozunk részletesen, ez pedig a kamera 10 pólusú csatlakozója. Nagyon kevés készüléken fordul elő, de ahol van, ott mindenütt ugyanazt használják.

Található még a készülékeken úgynevezett „jack" csatlakozókat is: 2,5 mm átmérőjűt a kamera-távvezérlés céljára, 3,5 mm átmérőjűt egyes tv-készülékeken a fülhallgató csatlakoztatására, s előfordulhat még magnókon mikrofoncsatlakozóként is. A 6,3 mm átmérőjű jack videomagnókon fejhallgató vagy mikrofon csatlakoztatására szolgál sztereo kivitelben (pl. JVC HR-D 725).

Sz. L.

RCA csatlakozóaljzat (főleg audio, vagyis hangjelátviteli célra alkalmazzák, bár gyakorta előfordul mint videocsatlakozó is).

BNC csatlakozóaljzat (kizárólag video, vagyis kép-jel átviteli célra alkalmazzák).

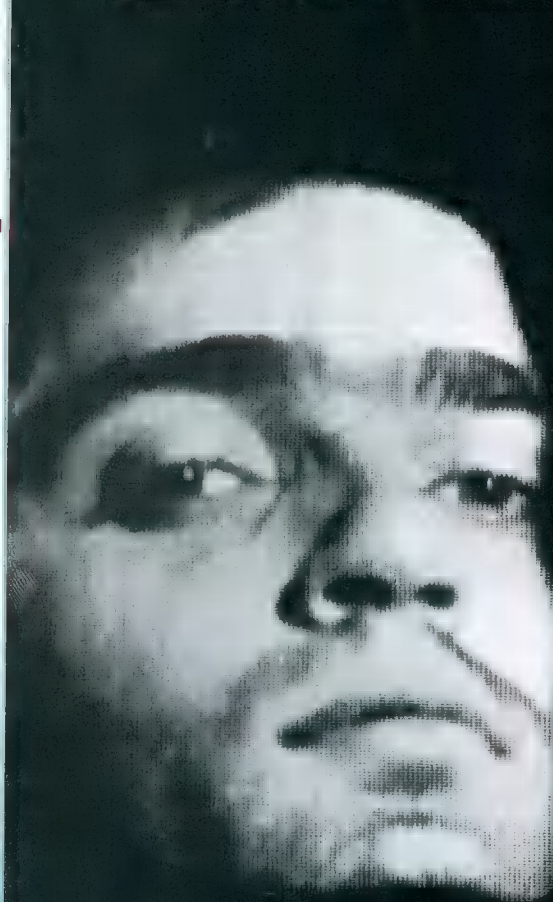
A legsokoldalúbb csatlakozótípus, mindent tud, sőt már a jövőt is magában hordozza (RGB csatlakoztatás lehetőséggel).

DIN AV csatlakozó (nem a legszerencsésebb csatlakozótípus, főleg tv-készülékeken fordul elő, külön külső kapcsolófeszültséget igényel, vagy hol ki kell húzni, hol be kell dugni).

DIN AUDIO csatlakozó (általánosan hangfrekvenciás berendezéseken alkalmazott típus, amely előfordul egyes tv-ken és videomagnókon is).

3,5 mm átmérőjű jack csatlakozó (egyes tv-ken a fülhallgató csatlakoztatására).

Videovíziók

Ha az ember amatőrfilmesek között mozog, valami sajátos hangulat, érzés kerít hatalmába. Az amatőr filmkészítők ugyanis, kevés kivétellel, egyáltalán nem akarnak profivá válni, és ez az „ideológia" lépten-nyomon sugárzik is belőlük. Aki benne élt a legendás hatvanas években, az tudja, mit jelent az amatőrség, a klubélet, az együttlét. Aki most, a nyolcvanas évek végén csöppen egy ilyen, vállaltan nem profi stúdióba, megérezheti a spontán együttlét örömét: azt, ami a húsz évvel ezelőtti klubmozgalmat éltethette.

A Közgazdasági Egyetem Amatőr Filmstúdiója (vagy ahogy újabban nevezik: a Közgáz Vizuális Brigád) elismerten az ország amatőr műhelyeinek egyik legjobbika. Mutatják ezt az 1983-as alakulásuk óta szerzett díjak is: 1984-ben budapesti és országos második helyezés, tavaly ősszel egy első, két második és egy harmadik helyezés a budapesti amatőrfilmes fesztiválon, idén tavasszal kollektív fődíj az országos fesztiválon, és még sorolhatnánk. A siker persze nemcsak a díjak számán mérhető, hanem a közönség érdeklődésén is: a stúdió tagjai egyre több vidéki és budapesti bemutatót szerveznek, amelyeken különféle happeningek keretében mutatják be alkotásaikat. Persze ezek nem a profi filmesek világából megszokott nagyjátékfilmek: akárcsak az amatőrfilm-készítés berkeiben, az tudja: ezek a filmek általában rövidek (gyakran csak néhány percesek), a húszperces mű már kifejezetten hosszúnak számít.

A kívülálló joggal kérdezhetné: mit lehet ilyen rövid idő alatt kifejezni? Lehet-e maradandó egy párperces alkotás? Egyáltalán milyen gondolatok fogalmazódnak meg ezekben a filmekben?

Gánczer Sándor, a stúdió tagja, akinek Mazsola dead és egyéb borzalmak című 19 perces „mozaik" filmje tavaly országos harmadik helyezést, a Kallódó Videók ez év tavaszi pályázatán – mint 11. számunkban beszámoltunk róla – szintén harmadik helyet ért el, kérdésemre azt válaszolja: ezeket a filmeket általában nem célszerű a mondanivaló, a cselekmény logikája szerint megközelíteni. Gyakran nincs is előre megírt forgatókönyv, s ha van is, az nem a hagyományos értelemben az. A Mazsola dead a szerző találó meghatározása szerint „pszichoperettenetes", ami pontosan kifejezi az ismert régi magyar mesefigura és védnöke (Mazsola és Manócska) lélektani hanyatlását (a filmben mint két kópé bukkannak fel), illetve az operettműfaj kellékeit: például a klasszikus finálét – amelyet itt valószínűleg egy, a szereplőkből szerveződő „angyalzenekar" ad elő. Mindezt megfejeli még egy sajátságos rímes-klasszikus versbeszéddel, amelyben viszont olykor a legelcsépeltebb és legmaibb politikai szövegek kapnak helyet. A Mazsola deadnek ez a műfaji keveredés, egymásba játszás és a filmek ügyes váltakoztatása adja meg az értékét.

Hogy a stúdió mennyire vonzódik a meséhez, illetve a mesehősök és mesevilágok eredeti „egyéniségjelleg" kiforgatásához, arra példa egy másik film: a Cicavízió. Ezt társszerzőként jegyzi Gánczer Sándor, továbbá Czabán György és Kövesdy Gábor. A tavaly készült (és a budapesti fesztiválon második díjat érdemelt) film felvett képek összevágása, már kész képi anyag megszerkesztése. A tévéhíradóban különböző politikusok megnyilatkozásait látjuk – rendszerint kopogó frázisokat mondanak –, és ezek alá vágnak a film készítői különleges képi ötleteket. Maga a cím is kettős értelmű: egyrészt a televízió „cicamodására", hogy ne mondjuk: elkábító, altatandó voltára utal, másrészt a szerzők fantáziájára, látomásaira. A vezető politikus szavai alá varázsolt fantáziaképek kitűnő lehetőségeket rejtenek magukban. Ha valaki eddig nem hitte volna, hogy egy közhelyektől hemzsegő, mellébeszélő szónoklat is lehet filmes nyersanyag, annak kellemes meglepetés a Cicavízió.

Ebben a látásmódban nyilvánvalóan benne van a Közgazdasági Egyetem szellemisége is (a stúdió tagjai itt végeztek vagy végeznek). Azé az egyetemé, amely az utóbbi évek növekvő elismerésének hatására már elfogadja, hogy amatőr filmstúdiója van. Ebben nyilván az is segít, hogy Czabán György, a stúdió vezetője a közművelődési titkárságon dolgozik. Mint minden amatőr vállalkozás, a stúdió is komoly anyagi nehézségek között, meglehetősen egyszerű berendezésekkel dolgozik.

1985-től készítenek filmeket videóra, amelyhez az alapgépet, egy körülbelül 120 ezer forintos árú VHS rendszerű képmagnót az Országos Közművelődési Tanács közreműködésével kapták az NSZK-ból. Az egyetemtől félévente 25–30 ezer forint támogatást kapnak, de ez jószerivel csak a nyersanyagra elég (1 darab 3 perces AGFA filmkazetta 400 forint). A legjobb állványuk egy 700 forintos NDK-beli készítmény – összehasonlításképpen a jobb darabok 300–400 nyugatnémet márkába kerülnek. Legjobb kamerájukat 5 ezer forintért vásárolták a bizományiban és még sorolhatnánk. A felszerelés összértéke körülbelül 300 ezer forint, így a hozzáértők könnyen elképzelhetik, ez mire elég és mire nem.

A szuper 8-as technikáról a videóra való áttérés egyre inkább előtérbe kerül, de számos problémával jár. Például a vágásnál. A szuper 8-as filmek vágása viszonylag könnyű, „házilag" is végezhető, míg ez a videónál nem mondható el. A vágási munkálatokat általában a Magyar Amatőrfilm és Video Szövetségben végzik. Ugyancsak gond a kommersz videókra felvett filmek képminősége. Előny viszont, hogy szöveges filmeket csak videotechnikával lehet készíteni, így a videós lehetőségek alkalmasak játék- és dokumentumfilmek készítésére, sőt mindenféle műfaji kísérletezésre is. A klub tagjai szerint sok kísérletük a videotechnika eleve adott torzításából, furcsa maszatos képeiből adódott, mintsem szükségből. Abból, hogy a video sok esetben eredendően torzít, ködössé, homályossá tesz, más dimenziókban, színekben ábrázol, mint a normál film.

És mi lehet a perspektívája a Közgáz Vizuális Brigádnak? Egyértelmű: nem a profivá válás. A csoport tagjai munkájukat közösségi-baráti tevékenységként végzik, és ezt nem is akarják feladni. Szeretnék minél szélesebb körben (külföldön is) megismertetni magukat, de nem akármilyen áron. Ahogy egyikőjük fogalmazta: „Számos ötletünk pénzhiány miatt nem valósítható meg. Ilyen esetekben különböző helyekről kellene összegyűjteni a szükséges pénzt. Ez azonban azzal járna, hogy elveszítenénk a legfontosabbat, függetlenségünket. Márpedig egyáltalán nem szeretnénk függő helyzetbe kerülni".

Egyikük találóan vallotta: nem tartják magukat művészeknek, nem is akarnak azok lenni, de magukat a „második kultúra" gyűjtőnév alá sorolják. Bánatuk, hogy a külföldi alternatív mozgalmakkal nincs kapcsolatuk, és az amatőrfilmek külföldi forgalmazása is megoldatlan. A Hungarofilm jelentősen elhatárolja magát tőlük.

A Közgáz Vizuális Brigád évente nyolc-tíz filmet készít. Megérdemelnék a nagyobb figyelmet.

Csizmadia Ervin

Forgatás-ok

Az országba behozott videofelvevők és kamkorderek mind nagyobb száma miatt is érdemes foglalkozni azzal a kérdéssel, vajon milyen feltételekkel, netán milyen engedély birtokában készíthet valaki videofelvételt. A kérdés megválaszolása korántsem olyan egyszerű és egyértelmű, mint amilyennek első pillantásra látszik, mivel a videofelvételeknek több fajtáját, formáját különböztethetjük meg.

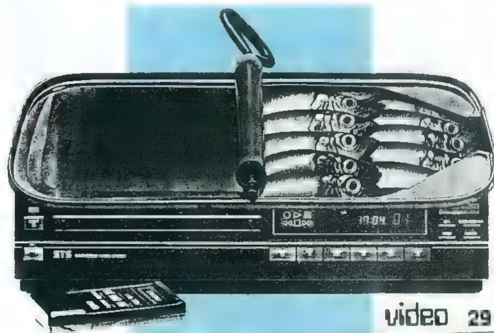
Az első kategóriába a privát, családi eseményeket tartalmazó kazetták sorolhatók. Ehhez természetesen semmilyen engedélyre nincs szükség, a felvételkészítést kizárólag kívülálló harmadik személyek személyiségi jogainak indokolt védelme korlátozza. Más az eset akkor, ha valaki saját felszereléssel, üzletszerűen (megrendelésre) mások családi eseményeinek vagy társadalmi rendezvények rögzítésére vállalkozik. Ez már csak meghatározott szakképesítés és a tevékenység folytatásához elengedhetetlen engedély, például iparjogosítvány birtokában végezhető. Az elkészített videofelvétel viszont már minden cenzurális kontroll nélkül átadható a megrendelőnek, vagyis nincs semmilyen, a műre vonatkozó hatósági bemutatási kötelezettség.

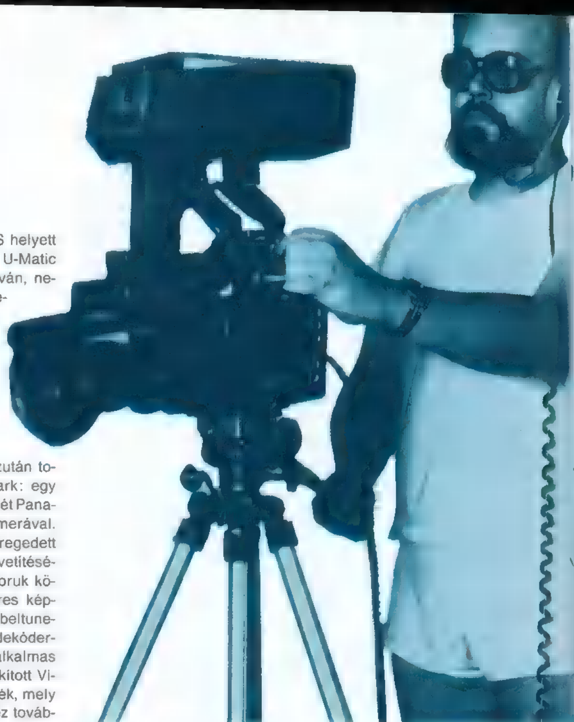
A sajtótörvény értelmében nincs szükség engedélyre az állami szervek működését szolgáló, a gazdálkodó szervezetek, egyesületek, társadalmi szervek alapszabályszerű működésével kapcsolatos, e szervek által megrendelt sajtótermékek előállításához és nyilvános közléséhez. Magyarán, engedélymentesek a felsorolt szervezetek belső felhasználású videofelvételei, azokkal a megszorításokkal, amelyeket a lakossági videofelvétel-készítésnél már említettünk.

Az eddig ismertetett formákat a jogszabályok nem tekintik kulturális tevékenységnek. Ez utóbbira viszont eltérő szabályok vonatkoznak: itt már nem elég a tevékenység folytatásához szükséges működési engedély, hanem az elkészült mű (videofelvétel) nyilvános közléséhez is meg kell kérni a bemutatási engedélyokiratot. Ugyancsak engedélyokiratra van szükség azoknál a videofelvételeknél, amelyeket kereskedelmi forgalomba szánnak, vagy szélesebb nyilvánosság előtt kívánnak bemutatni. Az engedélyező szerv a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága. A főhatóság kiadja, kezeli és nyilvántartja az engedélyokiratokat, ezekről kérésre hiteles másolatot is kiállíthat. Az okirat kiadásához az engedélyesnek a videofelvételen túl mellékelni kell a stáblistát és lehetőség szerint a műre vonatkozó szövegkönyvet.

1988-ban új formátumú, hárompéldányos okiratok jelentek meg, amelyek a korábbinál lényegesen több információt tartalmaznak. (Az első példány az engedélyesé, a másodikat kapja a gyártó, a harmadik marad a Filmfőigazgatóságon.) A belföldre érvényesített engedélyokirat egyben folyamatos kiviteli engedély is azoknál a műveknél, amiket rendszeresen visznek ki az országból. Lényeges új szabály, hogy az okirat első példányára 100 forintos illetékbélyeget köteles ragasztani az engedély kérője. Természetesen mentesülnek az illetékfizetési kötelezettség alól az alanyi jogon illetékmentességet élvező szervek. Az okirat feljogosítja a mű kiadóját (engedélyesét) a felvétel árusítására, kölcsönzésére, nyilvános bemutatására belföldön vagy külföldön – a kérelemtől függően. Ily módon sor kerülhet arra is, hogy egy engedélyeztetett kkazettát vendéglátóhelyen, videodiszkóban vetítsenek, akár a videotékás filmek mellett vagy helyett.

Kiss Zoltán

ESTI DAL

„Az újszülött városi televízió tehát még nem tud járni... és beszélni sem folyékonyan...” – fogalmazott kissé sután a csinos bemondóhölgy két esztendeje, a hódmezővásárhelyi televízió bemutatkozó adásában. A nézők talán át is siklottak e mondat fölött, a technikusok viszont, akik tucatnyiszor vették fel a beköszöntő képsorokat, nagyon is jól értették a mondat jelentését. A kezdeti próbálkozásokat, csakúgy, mint a későbbi, adásba soha nem került elhibázott szavakat, képeket, külön bakigyűjtemény-szalagon őrzik a vásárhelyi stúdióban.

Abban a stúdióban, amely mintha csak követné annak a bizonyos újszülöttnek a fejlődését. Ugyanis egy lakótelepi épület tizedik emeletén, egy két szoba plusz két félszobás, hatvanhat négyzetméteres lakásban kapott otthont, s a legértékesebb berendezések éppen az egyik félszobában, a „gyerekszobában” találhatók. A stúdióhelyiség a tizenhat négyzetméteres „nappaliban” kapott helyet.

Két évvel ezelőtt a helyi nagyvállalatok, elsősorban a Hódgép egymillió forintos támogatásával először a montírozóegységet vásárolhatták meg a városi tv lelkes szervezői. Kovács László műszaki vezető Varga Árpád technikussal alkotja a stúdióban főállásban dolgozó csapatot. Ők mesélik, hogy annak idején a VHS helyett tudatosan választották a U-Matic Low Band technikát, tudván, nehezebb lesz ugyan a gépek beszerzése, de jobb minőségben fognak majd dolgozni. Először a montíregységet vásárolták meg, mely Sony típusú lejátszó és editáló magnóból, valamint vágópultból áll. Idővel azután tovább bővült az eszközpark: egy Sony DCX 1800-as, majd két Panasonic F–10-es félprofi kamerával. A Hódgéptől örökölt, elöregedett Sony 1640-est állóképek vetítésére használják. Hét monitoruk közül három 37 centiméteres képátlójú JVC, három új, kábeltuneres Orion Vénusz, amely dekóderrel DBS-jelek vételére is alkalmas lehet, valamint egy átalakított Videoton Infra Color készülék, mely a blue-box berendezéshez továbbítja a szétválasztott színjeleket. Tavaly nyár óta van Videocomposerük is, amely egy C–64-essel egyszerűbb képi trükkökre, feliratozásra ad lehetőséget.

Ma körülbelül 5 millió forint értékű berendezésegyüttese van a televíziósoknak, akik a városi tanács évi egymillió forintos keretéből gazdálkodnak. De a tanács nagyvonalúsága is segít abban, hogy a tévések tovább bővíthessék technikájukat. Nemrégiben a megyei tanács nyújtott számukra jelentős valutakeretet, melynek forintértékét a helyi tanács állta. Ebből sikerült Japánból megvásárolni a két Panasonic kamerát (összesen 13 ezer márkáért), s az ugyancsak japán FOR-A 400-as digitális Time-Base Correctort.

A több mint ötvenezer lelket számláló alföldi település tanácsa és pártbizottsága még 1984-ben határozott a VTV létrehozásáról. Elsőként a hódtói lakótelep másfél ezer otthonában nézhették a polgárok a városi televízió adását, majd a városi központ felé bővítették a hálózatot. Jelenleg már három és fél ezer háztartásban van kiépítve a kábel-tv. A szervezési, tervezési munkálatok sok időt vettek el, így először csak 1986. május elején hangzott fel a vásárhelyi tv (VTV) szignálja. Az egyórás összeállításban a város és környéke ünnepi eseményeiről számoltak be. Ma havonta egyszer, a hónap első hétfőjén fél hétkor jelentkezik a képernyőkön a VTV. Mivel a műsorok kazettáit megkapják a környékbeli művelődési házak is, így azok is megismerkedhetnek az őket érdeklő és közvetlenül is érintő kérdésekkel, intézkedésekkel, akiket még nem kapcsoltak be a kábelhálózatba.

A helyi tv munkatársainak tevékenységét kezdetben kritikus szemmel nézte a városi televízió közönsége. Az első adások után azért is megszólták őket, ha a műsorvezető vagy a riporter nem öltönyben jelent meg a képernyőn. Jöttek a levelek, telefonok: „tessék tisztességesen felöltözni”. Ahogy várható volt, a „nagy” televízióhoz hasonlították őket, az ott megszokott formákat várták el tőlük.

„Kezdetben a műsorokat még megnézte egy bizottság, mielőtt adásba kerültek volna” – meséli Kovács László stúdióvezető. – „Mára ez szerencsére már nincs így. Mi elsősorban várospolitikai összeállításokat készítünk, felvesszük többek között a tanácsüléseken elhangzó, közérdeklődésre számot tartó beszámolókat, határozatokat, de magától értetődően mással is foglalkozunk. Készítünk ifjúsági műsorokat, vásárhelyi mozaikokat, sorozatokat, amilyen például a Műteremsarok vagy a Régi mesterségek. Országszerte ismert a hódmezővásárhelyi művésztelep, és hagyományosan fejlett volt itt a kézművesség is. Sikert arattak receptajánlataink, amelyből az Ablak műsora is bemutatott néhányat, sőt háromszor is visszatértek rá”.

A vásárhelyi városi televíziósok egyelőre szalagról sugározzák műsorukat, de tervezik, hogy előbb-utóbb bevezetik az élő adást is. Ehhez azonban szükség lenne még néhány státusra. Ezenkívül, hasonlóan más városi televíziókhoz, szeretnének ők is havonta kétszer jelentkezni. Ez azonban nem járhat együtt a színvonal csökkenésével, hiszen vallják: inkább rövidebb, de minőségi munkával lépjenek a közönség elé. Már az eddig eltelt rövid időszakban is országos hírnevet vívtak ki maguknak a vásárhelyiek

bátor hangú, politikus, őszinte műsoraikért. A legnagyobb visszhangot az *Esti dal* című, hétperces riportjuk váltotta ki. Markos András riporter és Korom András operatőr még 1986 nyarán rögzítette egy fagylaltozó előtti padon azt a beszélgetést, amelyben néhány tizenéves gyerek zavaros, cigányellenes, fasisztoid gondolatait fejtette ki. Az alkotók érezték, nagyon is „meredek" az anyag, ezért nem tervezték, hogy adásba kerüljön. Benevezték azonban a tavaly novemberi nyíregyházi videoszemlére, ahol az alkotás megérdemelten díjat nyert. A film bemutatásáért az Ablak szerkesztője vállalta a felelősséget, így az ■ Magyar Televízióban szerencsére azonnal országos nyilvánosságot kapott, még a szemle idején. A riport tartalma miatt lett is kellemetlensége Peták István felelős szerkesztőnek, az emberekben pedig ■ film láttán jogos volt a felháborodás. Hódmezővásárhelyen is sokan látták a díjnyertes művet, de még több embernek kellene megnéznie. El is terjedt a városban, hogy a helyi televízió decemberi adásában végre műsorra tűzik, hiszen mi sem lett volna természetesebb. Egy kisvárosban viszont mindenki mindenkit ismer, más színezetet kaphat egy ilyen film. Ezért is indult meg a küzdelem, hogy ■ nyertes mű városi bemutatója elmaradjon. Mivel ■ nyilatkozó gyermekek szülei között akad, aki a városban felelős posztot tölt be, ■ megyei első titkár javaslatára ■ város ideológiai titkára nem javasolta, hogy a VTV levetítse a riportot. Viszont a tanácsban, a pártszervezeteknél, ■ művelődési központban VHS kazettán sok érdeklődőhöz jutott el a megdöbbentő videomű. S amikor csaknem két évvel a forgatás után ez év májusban az alkotást mégis levetítették a helyi televízióban, ■ várt visszhang már elmaradt. Igaz, ekkor már egy nagyobb, ■ cigánykérdéssel foglalkozó adásblokk részeként láthatták ■ filmet a városlakók.

Vásárhelyen a VTV-nél külső munkatársként dolgozó újságírók, a műszakiak célja változatlanul az, hogy havonta-kéthetente egyszer egy órában igényes, színvonalas, a város életével foglalkozó programot nyújtsanak tizezer embernek. Ennek megvalósítása érdekében terveik között szerepel ■ technika további korszerűsítése. Remélik, hogy jövőre ismét lesz lehetőségük több mint egymillió devizaforintot fejlesztésre költeni. Vágyuk egy hordozható kamkorder, lehetőleg már négyszáz sor felbontására képes S-VHS, természetesen editálóberendezéssel...

Bihari Tamás–Falus Tamás

Új árak

Megváltoztak a MOKÉP műsoros videokazettáinak a kölcsönzési és vásárlási feltételei 1988. július 1-jétől. A lakosság részére kölcsönözhető kazetták árai lementek, az eddigi több kategória helyett két kategóriát vezettek be.

A magyar és szocialista játékfilmek, valamint a rövidfilm-összeállítások az eddigi 112, illetve 87 Ft helyett egységesen 75 Ft-ba kerülnek, míg a tőkés országokból származó filmek napi kölcsönzési díja 175-Ft-ról 150 Ft-ra ment le.

Változtak az eladási-vásárlási feltételek is. Ha valaki ezentúl kazettát vásárol, legyen az közület vagy videokazetta-értékesítésre és -kölcsönzésre szóló működési engedéllyel rendelkező magánszemély, a filmmel együtt egyben ■ teljes jogot is megvásárolja.

Ez azt jelenti, hogy kölcsönözheti magánszemélyeknek, videomoziknak, éttermeknek, diszkóknak, valamint zártláncú rendszereknek – maximum 1500 lakásig. Természetesen az eladási joggal is rendelkezik. A kazetta joga egyedül ■ kábeltelevízióra történő átadás jogát nem tartalmazza, valamint az úgynevezett kisjogokat, melyeket közvetlenül a Szerzői Jogvédő Hivatallal kell rendezni.

A MOKÉP tájékoztatja ■ vevőket arról, hogy melyik film milyen joggal rendelkezik, illetve arról, hogy joglejárat után a külföldi partnerrel kötött szerződés értelmében milyen feltételeket kell betartani. Természetesen a kazettákat továbbra is tilos másolni, szétszedni. A nagykereskedelmi forgalomban kilenc árkategóriát vezettek be. Ezek a következők:

I. Új (a megjelenést követő hat hónapon belüli) sikeres, tőkés országokból való műsor home, nyilvános és zártláncú joggal 9000 Ft.

Ide tartoznak azok ■ nagy érdeklődésre számot tartó nyugati filmek, amelyeket a mozikban nem mutatnak be, és teljes joggal rendelkeznek. (Például: Conan, ■ barbár, Dűne, Legenda, Dzsangó.)

II. Új sikeres tőkés műsor, mely nyilvános bevételes joggal nem rendelkezik, 4500 Ft.

Tehát azok a filmek, melyeket csak magánszemélyek kölcsönözhetnek, illetve eladhatók. (Például: A dühös vendég, Testvéreskű, Halálos angyalok.)

III. Egyéb új tőkés műsor home, nyilvános, zártláncú joggal, 6000 Ft.

Azok ■ filmek, melyeket már moziban bemutattak, vagy olyan új filmek, melyek teljes joggal rendelkeznek ugyan, de egy szűkebb réteg érdeklődésére tarthatnak számot. (Például: Biciklitolvajok, Delfin napja, Pillangókisasszony, Végzetes szembekötősdi.)

IV. Hat hónapnál régebben megjelent – teljes állományból választott – tőkés műsor, home, nyilvános és zártláncú joggal, 3000 Ft.

Ez azt jelenti, hogy egy sikeres tőkés film fél év múlva már ebbe a kategóriába tartozik. (Például: Bugsy Malone, Valaki az ajtó mögött, A köd, Menekülés New Yorkból.)

V. A IV. pontban szereplő műsorok, korlátozott joggal, 2000 Ft.

Tehát fél évnél régebben bemutatott – korábban a II. kategóriába tartozó – filmek, csak magánszemélyeknek való kölcsönzésre, illetve eladásra. (Például: Érezd a mozgást, Fergeteges középcsatár, A tenger zamata.)

VI. Új, magyar és szocialista játékfilmek home, nyilvános és zártláncú joggal, 2500 Ft.

(Például: Tiszta Amerika, Szerelem második vérig, Tűz van, babám!)

VII. Hat hónapnál régebben megjelent magyar és szocialista műsorok home, nyilvános és zártláncú joggal, 2000 Ft.

(Például: Álmodik az állatkert, Vuk, Apacsok, A búcsú.)

VIII. Egyes, a VII. pontban szereplő műsorok, amelyek egy szűkebb réteg érdeklődését elégítik ki, 1500 Ft.

(Például: Amerikai anzix, Bábolna, Békeidő, Kovbojok.)

IX. Rövidfilm-összeállítások és mesesorozatok home, nyilvános és zártláncú joggal, 1500 Ft.

(Halló itt Mexikó!, Lumiére film-összeállítás, Magyar–angol 6:3, Medve nyírfalábon.)

A fenti árak az általános forgalmi adót nem tartalmazzák.

József Aranka

SIKERLISTA

A Mokép Videotéka legsikeresebb filmjei

Dempsey (színes, feliratos amerikai film) R.: Gus Trikonis
Az utolsó számlát ■ fizeted (színes, feliratos olasz–NSZK westernfilm) R.: Giorgio Stegani
Shantungi bokszoló (színes, feliratos hongkongi akciófilm) R.: Chang Cheh
Asterix 12 próbája (színes, szinkronizált francia rajzfilm) R.: Albert Uderzo és René Goscinny
Kaszkadőrök (színes, szinkronizált amerikai film) R.: Mark L. Lester
Piedone Egyiptomban (színes, szinkronizált olasz kalandfilm) R.: Steno
Ezüstnyereg (színes, feliratos olasz westernfilm) R.: Lucio Hulci
■ bosszú ökle (színes, feliratos hongkongi akciófilm) R.: Chang I–Hu
Ginger és Fred (színes, feliratos olasz film) R.: Federico Fellini
A törvény nevében (színes, feliratos svéd krimi) R.: Kjell Sundvall
Ász (színes, szinkronizált olasz filmvígjáték) R.: Castellano és Pipolo
Diploma előtt (színes, feliratos amerikai filmkomédia) R.: Mike Nichols
Lolka és Bolka meséi (színes lengyel rajzfilm) R.: Bronislaw Zeman
Éjszakai jövevények (színes, feliratos angol film) R.: Michael Winner
Producerek (színes, feliratos amerikai filmszatíra) R.: Mel Brooks
Tiszta Amerika (színes magyar film) R.: Gothár Péter
Gyilkosság rendeletre (színes, feliratos angol–kanadai bűnügyi film) R.: Bob Clark
Szerelem második vérig (színes magyar film) R.: Dobray György
Téli gyilkosságok (színes, feliratos amerikai politikai krimi) R.: William Richert
Kutya éji dala (színes magyar film) R.: Bódy Gábor

Csepelen is Sky!

Az esztendő végéig több ezer csepeli otthonban is foghatók lesznek a műholdról érkező, engedélyezett televíziós adások. Decemberig tart az Erdősor utcai, valamint a Január 9. lakótelep négyezer lakásához ■ parabolaantenna és a házak közötti kapcsolat kiépítése. Otthononként körülbelül 1500 forintot kell fizetni ■ bekötésért, s később havi 70–90 forintot a vételért, a karbantartási munkálatokért, valamint azért, hogy ■ Telekábel Kisszövetkezet 1990-ig több mint húszcsatornás korszerű hálózatot építsen ki.

A kisszövetkezet egyébként referenciaként májustól vagy 4500 lakásban ingyen kapcsolta rá ■ meglévő hálózatra ■ műholdadásokat. Azokban az épületekben, ahol a lakások többségében vállalják ■ rákötési és a havi karbantartási díjak összegét, továbbra is fenntartják a szolgáltatást. A bekötési díj ezeknél a házaknál nem éri el családonként az ezer forintot.

A tervek szerint idővel ■ kerület valamennyi lakótelepi lakásában megteremtik a műholdas programok vételi lehetőségét, ■ akkor a mostani, körzetenként felszerelt parabolaantennák helyett egy központi nagy antenna fogja majd a jeleket, s üzembe helyezik a csepeli kábeltelevízió központi stúdióját is.

TVideo címek

Néhány hónapja már a Televideo Kiadótól is lehet műsoros kazettákat kölcsönözni. Az irodalmi, portré- és ismeretterjesztő műsorok mellett gyermek- és ifjúsági filmek, szórakoztató összeállítások, zenés produkciók vehetők bérbe napi 150 forintért. Így például LGT-show-k, Alfonzó világszínháza, vagy Sebaj Tóbiás mind ■ nyolc története.

Jelenleg a következő címeken kölcsönözhetők a kiadó kazettái:

Televideo Márkabolt, Budapest, Lenin körút 30.

Skála Metró-Print, Budapest, Bajcsy-Zsilinszky u. 78.

Ifjú Gárda Művelődési Ház, XIX. ker., Gábor Andor u. 22.

Hajdú-Bihar Megyei Moziüzemi Vállalat, Debrecen, Dimitrov u. 1.

A közeljövőben újabb kölcsönzők nyílnak Pécsett, Miskolcon, Szegeden, Győrben és Székesfehérvárott.

A Televideo gondozásában kölcsönözhető, másfél órás francia krimik:

A nagy kölyök (r.: Jacques Ertaud)
Pokoli nász (r.: Raymond Voillamoz)
Vasárnapi gyilkos (r.: José Giovanni)
Lorfou (r.: Daniel Duval)
Csapda ■ zsaruknak (r.: Dominique Ohenin-Girard)
A vérszalon (r.: Joel Seria)
Szerencsétlen Michel (r.: Jacques Ertaud)
Sárga rapszódia (r.: Gerard Marx)
A lövész éjszakája (r.: Pierre Grimblat)
Megbosszulni Peppart (r.: Joel Lenie)

Video és világkiállítás

1992-ben, a sevillai világkiállítás szervezői ■ bevételek növelése érdekében a videót is felhasználják majd – minderről Gordon L. Linden, a San Franciscó-i székhelyű Bechtel Civil Inc. cég munkatársa szólt nemrégiben Budapesten, egy nemzetközi sajtótájékoztatón, amelyen bejelentették: az amerikai cég részvételével elkészült az az előtanulmány, amely az 1995-ben esetlegesen Bécsben és Budapesten közösen megrendezendő világkiállítás lehetőségeit vizsgálja. A beruházás amerikai tanulmányvezetője kifejtette, hogy a video előnyeivel a magyar szervezők is élhetnének.

Mint ismeretes, amennyiben a párizsi székhelyű Nemzetközi Kiállítási Iroda, a BIE december 14-i ülésén Bécs és Budapest számára kedvezően dönt, úgy már jövőre megalakul a világkiállítás előkészítésével és megszervezésével foglalkozó magyar–osztrák vegyesvállalat. A vállalkozás sok egyéb ötlet hasznosítása mellett műsoros videokazetták eladásából is gyarapíthatná bevételét, hasonlóan a sevillai szervezőkhöz. Bemutathatná a két főváros, a két ország főbb látnivalóit, s a világkiállítással egy időben már kazettán kínálhatná a képeket a legfőbb, legszebb látnivalókról. Mind a húszmillió vendégnek, hiszen éppen a Bechtel cég becslése szerint ■ kiállítás időtartama alatt Bécset mintegy 9,9 millió, ■ magyar fővárost megközelítően 10,6 millió látogató keresné fel.

Utazás és kaland

Ez az elnevezése annak ■ franciaországi Troyes-ban megrendezendő nemzetközi amatőrfilm-fesztiválnak, amely november 22-e és 27-e között zajlik majd. A nevezési határidő ugyan már szeptemberben lejárt, ám akit érdekelnek a VHS, VHS-C és Video–8-as rendszerben készült alkotások (és van rá módja), megtekintheti ■ fesztivált.

Könnyebb viszont eljutni Budapestre, ■ Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házába, a Budapest és Tájegységi Amatőr Filmszemlére, amelyre november 16-ig még bárki pályázhat. A december 8. és 11. között megtartandó eseményekre természetesen videotechnikával készült pályaműveket is elfogadnak. A rendezők VHS rendszerű készüléket tudnak biztosítani, így aki más rendszerben nyújtja be alkotását, annak gondoskodnia kell művének vetítéséről.

A díjazott filmeket december 11-én, ■ díjkiosztó ünnepséget követően az érdeklődők számára újra bemutatják.

Böngésző

A nyugatnémet Video Magazinból átvett teszttáblázatunk ranglistájának élbolyában nem sok változás történt az elmúlt hónapokban. A sztereo és hifi készülékek között a magazin minősítésében továbbra is vezet a JVC-HR-D755EG, a monó készülékek között pedig az ITT 3938 VPS. A listát alaposabban átböngészve azonban található kisebb változásokat az érdeklődő, sőt akadnak olyan új típusváltozatok, melyek vámértékét éppen újdonságuk miatt nem tudtuk megadni. Mivel azonban a felsorolásban hasonló kvalitású és értékű „gépek" követik egymást, egy kis összehasonlítgatással plusz-mínusz ötezer forintos pontossággal könnyen megállapítható ezeknek a gépeknek a forgalmi értéke is. Végül, bár már többször leírtuk – egy új olvasónak minden értékelés új –, a magazin minősítése szerint egy készülék maximum 100 pontot érhet el. Ezen belül a képminőségre 40, a hangminőségre 20, a műszaki jellemzőkre 30, a kezelhetőségre pedig 10 pont adható.

Hely	Típus	Rendszer	Ára (DM)	Forgalmi (vám) érték (FT)	Kép	Hang	Műszaki jellem-zők	Kezelhe-tőség	Össze-sen	A magazin minősítése
SZTEREÓ ÉS HIFI KÉPMAGNÓK										
1.	JVC HR–D755EG	VHS	2900	125 000	33	18	25	7	83	nagyon jó
2.	Panasonic NV–D80EG	VHS	2800	120 000	32	18	24	8	82	nagyon jó
2.	Blaupunkt RTV–900	VHS	2800	120 000	32	18	24	8	82	nagyon jó
2.	Fisher FVH–D55HV	VHS	2400	–	32	17	24	9	82	nagyon jó
2.	Sanyo VHR–D700G	VHS	2400	–	32	17	24	9	82	nagyon jó
6.	Loewe OC 570H	VHS	2700	100 000	30	18	23	10	81	nagyon jó
6.	ITT VR 3997	VHS	2500	100 000	32	18	23	8	81	nagyon jó
6.	Sony SL–HF950ES	Super	2600	–	35	18	22	6	81	nagyon jó
6.	Sony EV–S850PS	Video–8	3000	120 000	35	18	24	8	81	nagyon jó
10.	Blaupunkt RTV–800	VHS	1900	120 000	29	17	23	8	77	jó
10.	Siemens FN 586	VHS	1900	80 000	26	16	25	10	77	jó
10.	Sony EV–S650	Video–8	2300	90 000	32	17	21	7	77	jó
10.	JVC HR–D530EG	VHS	2400	95 000	32	18	20	7	77	jó
14.	Grundig VS–540	VHS	1850	75 000	26	16	24	10	76	jó
14.	Telefunken A 980P	VHS	1900	75 000	30	19	20	7	76	jó
16.	Blaupunkt RTV–740	VHS	2000	75 000	30	19	19	7	75	jó
16.	Philips VR 6970	VHS	2000	–	30	19	19	7	75	jó
18.	JVC HR–D470EG	VHS	1950	80 000	29	18	20	7	74	jó
18.	Braun a/d/s VC4	VHS	3000	–	27	17	23	7	74	jó
20.	Sharp VC–793	VHS	1550	60 000	27	18	20	8	72	jó
20.	Fisher FVH–P990K	VHS	2150	85 000	27	18	20	8	73	jó
20.	ITT VR 3977 HiFi	VHS	2300	90 000	28	18	20	7	73	jó
20.	Mitsubishi HS–421 VPS	VHS	2300	90 000	30	18	18	7	73	jó
20.	JVC HR–D566EG	VHS	2000	80 000	28	18	20	7	73	jó
25.	Blaupunkt RTV 454	VHS	1700	70 000	29	17	19	7	72	jó
26.	ITT VR–3948	VHS	1800	65 000	27	13	23	8	71	jó
26.	Akai VS–516EO	VHS	1700	70 000	28	14	21	[illegible]	71	jó
28.	Siemens FM 468	VHS	2100	80 000	28	15	20	7	70	jó
29.	Mitsubishi HS–412G	VHS	1600	65 000	31	14	18	6	69	jó
29.	ITT Digicontrol VR 3946	VHS	1900	75 000	26	12	23	8	69	jó
29.	Philips VR 6760	VHS	2100	85 000	28	18	15	8	69	jó
32.	Orion VH–2308HS	VHS	1500	60 000	25	15	20	8	68	jó
32.	Sharp VS–693	VHS	1900	75 000	28	18	15	7	69	jó
32.	Hitachi VT–175E HiFi	VHS	2200	85 000	25	15	20	8	68	jó
MONÓ KÉPMAGNÓK										
1.	ITT 3938 VPS	VHS	1800	75 000	30	10	25	9	74	jó
2.	Akai VS 38	VHS	1400	55 000	32	11	22	7	72	jó
3.	Fisher FVH–P10KV	VHS	1100	45 000	32	10	22	7	71	jó
3.	Akai VS–22EOG	VHS	1100	–	31	12	21	7	71	jó
3.	Sanyó VHR–3310G	VHS	1300	50 000	27	11	25	[illegible]	71	jó
3.	Philips VR 6670/02	VHS	1500	60 000	28	11	25	7	71	jó
3.	Panasonic NV–D48	VHS	1800	–	30	11	22	8	71	jó
3.	Blaupunkt RTV–330	VHS	1600	65 000	30	10	23	8	71	jó
3.	Panasonic NV–G21	VHS	1600	65 000	30	10	23	8	71	jó
10.	Blaupunkt RTV–720	VHS	1800	–	30	11	21	8	70	jó
10.	Blaupunkt RTV–660	VHS	1500	–	30	11	21	8	70	jó
10.	Panasonic NV–G45	VHS	1500	–	30	11	21	8	70	jó
10.	Blaupunkt RTV–320	VHS	1400	55 000	29	10	23	[illegible]	70	jó
10.	Panasonic NV–G12	VHS	1400	55 000	29	10	23	8	70	jó
10.	Saba 4B20	VHS	1400	55 000	31	11	21	7	70	jó
16.	Blaupunkt RTV–560	VHS	1300	–	30	11	21	7	69	jó
16.	Panasonic NV–G40	VHS	1300	–	30	11	21	7	69	jó
16.	JVC HR–D320	VHS	1100	45 000	31	10	21	7	69	jó
16.	JVC HR–D300 EG	VHS	1400	55 000	32	11	19	7	69	jó
16.	Mitsubishi HS–349	VHS	1400	55 000	31	11	19	[illegible]	69	jó
16.	Hitachi VT–425E	VHS	1500	60 000	30	11	21	7	69	jó
16.	Grundig VS–460	VHS	2000	80 000	28	11	22	[illegible]	69	jó
23.	Sharp VC–A202	VHS	1100	45 000	26	11	24	7	68	jó
23.	Siemens FM 562	VHS	1200	45 000	27	11	23	7	68	jó
23.	ITT VR 3928VPS	VHS	1400	55 000	27	11	23	7	68	jó
23.	Grundig VS–410	VHS	1300	50 000	29	9	22	[illegible]	68	jó

Hely	Típus	Rendszer	Ára (DM)	Forgalmi (vám) érték (Ft)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
23.	Hitachi VT–255E(VPS)	VHS	2400	–	27	10	23	8	68	jó
28.	Blaupunkt RTV–520	VHS	1100	55 000	30	11	20	6	67	jó
28.	Loewe OC–510	VHS	1100	45 000	28	11	21	7	67	jó
28.	Loewe OC–520	VHS	1300	50 000	28	11	21	7	67	jó
31.	JVC HR–D170E	VHS	1200	45 000	29	9	20	8	66	jó
31.	Panasonic NV–G14	VHS	1800	70 000	28	10	20	8	66	jó
33.	ITT 3918	VHS	1000	40 000	28	10	20	7	65	jó
33.	Orion VH–2600RC	VHS	1200	–	27	10	20	8	65	jó
33.	Grundig VS 520	VHS	1500	–	24	10	23	8	65	jó
33.	Grundig VS–440	VHS	1200	45 000	26	10	22	7	65	jó
33.	NEC DX–1000 G	VHS	1400	–	30	9	18	8	65	jó
33.	JVC HR–D180E	VHS	1400	–	29	9	19	8	65	jó
33.	Nordmende VR 1205	VHS	1500	50 000	28	10	19	8	65	jó
33.	Grundig VS–300	VHS	1300	–	26	9	22	8	65	jó
41.	Blaupunkt RTV	VHS	1200	50 000	26	10	20	8	64	megfelelő
41.	JVC HR–D210	VHS	1100	45 000	29	10	18	7	64	megfelelő
41.	Fisher FVH.P5100KV	VHS	1400	–	27	11	19	7	64	megfelelő
41.	Grundig VS–400	VHS	1200	45 000	25	9	22	8	64	megfelelő
41.	Hitachi VT–135E VPS	VHS	1700	70 000	26	10	20	[illegible]	64	megfelelő
[illegible]										
1.	Sony V200Pro	Video–8	4500	–	33	18	24	10	85	nagyon jó
2.	Sony V–90E	Video–8	4000	180 000	33	15	23	9	80	nagyon jó
2.	Fuji M600	Video–8	4000	180 000	33	15	23	9	80	nagyon jó
4.	Bauer VCC 826	Video–8	4000	180 000	33	12	21	9	75	nagyon jó
4.	Blaupunkt CR 8010	Video–8	3900	175 000	33	12	21	9	75	nagyon jó
4.	Metz 9629	Video–8	4000	180 000	33	12	21	9	75	nagyon jó
4.	Loewe Profi 800	Video–8	3500	160 000	32	14	22	7	75	nagyon jó
8.	Blaupunkt CR–8000	Video–8	3500	160 000	32	12	22	8	74	jó
8.	Nikon VN–810	Video–8	4000	180 000	32	12	22	8	74	jó
10.	ITT VM–C388	VHS–C	3400	155 000	32	11	22	8	73	jó
10.	JVC GR–45	VHS–C	3500	160 000	32	11	22	8	73	jó
10.	Kyocera KD–3010	Video–8	3500	160 000	31	13	22	7	73	jó
10.	Minolta 8100	Video–8	3500	160 000	31	13	22	7	73	jó
10.	Nordmende CV–2201	VHS–C	3500	160 000	32	11	22	8	73	jó
10.	Pentax PV–C850	Video–8	3500	160 000	31	13	22	7	73	jó
10.	Philips 6840	VHS–C	3500	160 000	32	11	22	8	73	jó
10.	Saba VM–6990	VHS–C	3500	160 000	32	11	22	8	73	jó
10.	Sony CCD–V100E	Video–8	3300	150 000	30	14	21	8	73	jó
19.	Bauer VCC 526	VHS	3700	165 000	32	11	21	9	73	jó
19.	Bauer VCC 616	VHS–C	3600	160 000	32	11	21	8	72	jó
19.	Blaupunkt CR–1800	VHS	3700	165 000	32	11	20	9	72	jó
19.	Blaupunkt CR–5000	VHS–C	3600	160 000	32	11	21	8	72	jó
19.	Grundig VS–170	VHS	3700	165 000	32	11	20	9	72	jó
19.	Grundig–VS–C60	VHS–C4	3600	160 000	32	11	21	8	72	jó
19.	Loewe Profi 8	Video–8	3000	135 000	30	13	21	8	72	jó
19.	Metz 9625	VHS–C	3600	160 000	32	11	21	8	72	jó
19.	Panasonic MC–10	VHS	3600	–	32	11	21	8	72	jó
19.	Panasonic NV–M7	VHS	3700	165 000	32	11	20	9	72	jó
19.	Philips VKR 6858	VHS	3700	165 000	32	11	20	9	72	jó
30.	Canon VM–E2	Video–8	3000	135 000	29	13	22	6	70	jó
30.	Panasonic NV–M5EG	VHS	3500	160 000	31	11	20	6	70	jó
32.	Aiwa CV–80	Video–8	3100	140 000	29	13	20	7	69	jó
32.	Fuji P600	Video–8	3000	180 000	25	14	23	7	69	jó
32.	Sony V50E	Video–8	3000	135 000	25	14	23	7	69	jó
35.	Canon VM–E1N	Video–8	2200	100 000	28	13	20	7	68	jó
35.	Fuji P300AF	Video–8	2500	115 000	29	13	20	6	68	jó
35.	Hitachi VM–C30	VHS–C	3500	160 000	29	11	22	6	68	jó
35.	Panasonic MC–5	VHS–C	3600	160 000	30	11	19	8	68	jó
35.	Ricoh R 250	Video–8	2500	115 000	29	13	20	6	68	jó
35.	Sanyo VM–D1P	Video–8	3700	165 000	26	13	22	7	68	jó
35.	Sanyo VM–800P	Video–8	3000	135 000	29	12	20	7	68	jó
35.	Sony V30E	Video–8	2500	115 000	29	13	20	6	68	jó
35.	Vivitar Magic–8	Video–8	3400	115 000	26	13	22	7	68	jó

EVIKI csatlakozók

Az EVIKI Elektroakusztikai és Villamosipari Kisszövetkezet 1986 óta működik a jelenlegi felállásban. Mindössze tizenöten dolgoznak Karancsy István elnök vezetésével. A bedolgozói hálózatnak köszönhetően az önköltség minimális, és telephelyre sincs szükség.

– A központ ■ lakásom, és a 80 négyzetméteres pincében található a raktár, illetve ott csomagolják termékeinket – mondja az elnök. – Tavaly 10 millió forintos forgalmunk volt, ami egy viszonylag új kisszövetkezetnél, azt hiszem, nem is olyan rossz.

Az audio- és videocsatlakozók gyártásának ötlete még 1983-ban egy Interker-börzén merült fel. Akkor ötféle alkatrész előállításával kezdték a munkát, ma már 110-féle csatlakozóval foglalkoznak. Mielőtt megjelentek eurocsatlakozóikkal a piacon, jó néhány kisiparos 1000 forintot is elkért darabjáért. Az EVIKI 400-500 forintért kínálta.

– Nagyon fontosnak tartom az igények megismerését – folytatja az elnök. – Évekig 30-40 ezer videocsatlakozó fogyott, de a kábeltelevízió előretörésével ez a szám 20 ezerre esett vissza. Mivel ezzel számoltunk, úgy kalkuláltuk az árainkat, hogy a vásárlási kedvet ébren tartsuk.

Termékeik kizárólagos vásárlója a Ravill, s az együttműködés nemcsak az értékesítésre korlátozódik. A kereskedelmi vállalat szerzi be a gyártáshoz szükséges import csatlakozóegységeket. A készterméket pedig ■ szerződés szerint visszavásárolják. A kábeleket a Magyar Kábel Művek kisteleki gyára szállítja.

– Eddig csak behoztunk Nyugatról alkatrészeket, de elképzelhető, hogy idén megállapodunk egy külföldi partnerünkkel és bérmunkát vállalunk – említi Karancsy. – Az elvégzett munka ellenértékeként számíthatunk létfontosságú alkatrészekre, csatlakozókra. Ez jelentős devizamegtakarítást eredményezhetne.

Jelenleg éppen legújabb megrendelésükön dolgoznak, videokamera-toldókábelt, csatlakozót készítenek kórházaknak, hogy a műtőkből közvetíthessék a műtéteket.

Az EVIKI elnöke menedzser és fejlesztő is egy személyben. Természetesen világraszóló újdonsággal nehéz lenne kirukkolni, de érdemes kutatni a konvertibilis valutáért beszerezhető anyagok hazai előállításának lehetőségeit. Ha ez megvan, „mindössze" a technológia, a gyártás megszervezése van hátra. Ilyen honosított termékük a vezetékelágazó idom is.

Magazinunk első két évfolyamában szinte már hagyományos volt, hogy év elején, illetve az esztendő derekán felkerestük a hazai nagykereskedelmi vállalatokat, a videomagnó- és tévéforgalmazókat, hogy előrejelzést kérjünk, milyen típusú s főleg mennyi készülékre számíthatnak a vevők, leginkább a nagy téli bevásárlások időszakában. A jól bevált gyakorlaton most kénytelenek voltunk változtatni – hiszen a tőkés importból érkező készülékekre dőreség lenne számítani –, inkább a legnagyobb hazai gyártók, illetve összeszerelők terveiről próbáltunk információkat gyűjteni. A színes televíziók piacán úgy tűnik, egyre rózsásabb a helyzet, a videomagnóra vágyók számára viszont továbbra is a legbiztosabb tippünk: tessék a Bécsi út túlsó végén keresgélni.

Az Orion meglepetése

Ismét meglepetésre készül az Orion Rádió és Villamossági Vállalat. Az év második felében új típusú televíziókkal kíván megjelenni a belföldi piacon, mégpedig a CTV 3156 K és CTV 3167 K jelzésűekkel. (A négy szám utolsó két jegye, az 56, illetve a 67 a képcső átmérőjét jelenti, a K betű arra utal, hogy a készülék kábeltunerral rendelkezik.)

Miért éppen most kerül piacra ez az új konstrukció?

Miként Dr. Szitás Sándor, az Orion kereskedelmi főosztályvezetője elmondta, egyetlen magára valamit is adó gyártó sem engedheti meg magának, hogy ne váltson terméket. Az Orion a mostani új típust megelőzően már több tévékészülék-családot forgalmazott. Ezek egyik csoportjába a Viking, Jácint stb. típusú, aszimmetrikus televíziók tartoztak, amelyeknél a kezelőegység és a hangszóró egy oldalon, fakávában helyezkedett el. Az ezeket követő Vénus-család már az úgynevezett monitor look design kategóriába tartozott, nem volt aszimmetrikus elrendezésű, a kezelőszervek a képcső alatt helyezkedtek el. Új készülékük ismét aszimmetrikus lesz, ívelt tetejű műanyag kávával.

Az olasz formatervezésű televízióknak természetesen olasz fantázianevük is van már: az 56 cm-es képcsőjű Sorrentónak 36 900, a 67 cm-es Caprinak 42 950 lesz a fogyasztói ára. A tervek szerint az előbbi típusból mintegy 8 ezer darab kerül még az idén kereskedelmi forgalomba, az utóbbiból körülbelül 5 ezer, amelyen belül ezret teletexttel is ellátnak.

A televízió távvezérlővel irányítható, de ha történetesen kimerül a távvezérlő elem, manuálisan is működtethető. A Sorrento és a Capri félvezetős felépítésű, modultechnikával készült, és ami igen lényeges a vásárló szempontjából is: könnyen szervizelhető és igen energiatakarékos.

A készülékek mind a Kelet-Európában használatos SECAM, mind a Nyugat-Európában honos PAL normának megfelelnek, azaz kétnormásak. A kábeltuner használatával ezek a televíziók képesek arra, hogy kiszélesítsék a VHF tartomány vételét, azaz lehetőség lesz arra, hogy az adott frekvenciatartományban további húsz csatornát lehessen fogni. Azaz bármilyen csatorna fogható lesz, amely megfelelő jelerősséggel érkezik.

Az Orionnak ez az új típus,családja már a nagykereskedelmi partnerek elé került.

Továbbra is folytatódik az Orionnál a távol-keleti partnerek által szállított videoszetek összeszerelése. A jelenleg gyártott típus, a GHV 1223 P 49 950 forint. Ebből a márkából az elmúlt három évben mintegy 4 ezer darab került a piacra. A gyártás folytatódik, de a vállalat több potenciális partnerrel tárgyal a választék bővítéséről, az igények ugyanis rendkívül gyorsan nőnek. Hogy milyen partnerekről és milyen új „fazonú" videók gyártásáról lehet szó, erről a vállalat illetékesei egyelőre nem nyilatkoztak.

Cs. E.

Skála-skála

A színes televíziók gyártói és forgalmazói lassacskán aranykorként fogják emlegetni azt az időszakot, amikor a vásárlók hosszú sorban várakoztak a készülékekre. A hazai piac most is feszült, de ellenkező előjellel. A kínálat meghaladja a keresletet, és talán emiatt is átrajzolódnak a vásárlási szokások. A mennyiségi igények kielégítése után egyre többen már nem az árcédulát vizsgálgatják, hanem arra kíváncsiak, mit tud az általuk kiszemelt televízió.

A Skála ITT termékeivel immár hagyományosan az igényesebb vásárlóréteget igyekszik meghódítani. Az összeszerelő üzem gyártósorán jelenleg 14-féle típus készül, a legkisebb, 37 centiméterestől a legnagyobb, 70 centiméteres képernyőátmérőjű televízióig. Igaz, egy időben csak néhány modell kapható a Skála üzleteiben, s általában a kínálatnak csak egy része kerül hazai boltokba. A Skála Selectronic idei 50 ezer darabos termelésének közel a fele a tőkés piacokon talál vevőre. A fennmaradó hányad pedig az év második felében kerül a magyar fogyasztóhoz. Ezek: az ITT 3327 (51 cm), ára 35100 forint; az ITT 3426 (56 cm), ára 40 600 forint és az ITT 3448 (56 cm), ára 44 900 forint.

Valószínűleg az ínyenc és persze tehetős vevők fantáziáját mozgatja meg leginkább az ITT 3878-as típusjelű készülék. A hazai piacon nemigen akad vetélytársa, már ami a szolgáltatásokat illeti. A 70 centiméteres képernyőátmérőjű televízió digitális kép- és hangfeldolgozó rendszerrel rendelkezik. Magától értetődő a hifi hangvisszaadás és a beépített teletext, valamint a PAL, SECAM, NTSC vétel lehetősége. A műsorszóró műholdak vételére alkalmas adapter helyét a gyártók kialakították, így az bármikor beszerelhető. Az ITT 3878 60 program vételére alkalmas. A különlegességek kedvelői a 79 900 forintos tévékészülékhez megvásárolhatják 19 900 forintért a kép a képben modult is. A Budapesti Nemzetközi Vásáron egyébként a Skála ITT teljes termékskálájával bemutatkozik.

A televíziók mellett természetesen videókat is kínál a Skála. A VR 3918 ára lapzártakor 44 000 forint volt. Néhány ezer forinttal drágábban kerül forgalomba, valószínűleg karácsonykor, a VR 3719-es. Magasabb árkategóriát képvisel a VR 3968-as 59 900 forintos árával. Idén előreláthatólag 10 ezer darab videomagnó bővíti a hazai kínálatot.

A televíziókészülékek nagy része és a képmagnók távkapcsolós kivitelben készülnek.

B. T.

Sajnálatos módon idei 4. (11.) számunk 37. oldalán az Utazási körkép cikkünkben tévedésből említettük a nyugati utazásszervezők között a Saturnus Tours utazási irodát, amely nem rendelkezik nyugati kiutaztatási joggal.

Videoton–Thompson

Másfél milliárd forintos programmal készültek 1989-re a Videotonnál. A nagyszabású beruházás részeként olyan, nyugati technológián alapuló gyártórendszert honosítottak meg ■ cég székesfehérvári gyáregységében, amely szinte az emberi kéz érintése nélkül gyártja – 40 másodpercenként egyet – a televíziókészülékeket.

Megújult a minőségellenőrzés rendszere is az új technika révén. Amíg korábban csupán a kép és a hang meglétét tudták „tesztelni" az elkészült készülékeknél, addig most egy kamera segítségével olyan vizsgálatok alá vethetik a gyártósorról lekerülő készülékeket, melyek a legapróbb hibákra is fényt derítenek. Mindehhez párosul egy új, szigorú normarendszer, melynek alapján a hazai és a külföldi alkatrészszállítóktól egyaránt megkövetelik a nyugati szabványok betartását.

A technológiai megújulás összefügg a világ egyik legelismertebb televíziógyártójával, a francia Thompson céggel kialakított hosszú távú, szoros üzleti kapcsolatokkal. Az elmondottak mellett ■ Thompson-licenc alapján kifejlesztett távszabályzós tv-készülékkel is jelentkezik a piacon a Videoton. A különleges mikroprocesszorral ellátott televíziók a hazai kereskedelemben eddig forgalmazott társaikhoz képest számos műszaki újdonságot tartalmaznak. A VT02-es mikroprocesszor a készülék „lelke". Ez memorizálja az összes fogható állomás programját, így egyetlen gombnyomással előhívható a keresett adás. Jóllehet az eddig forgalmazott készülékek is tartalmaztak hasonló lehetőségeket, ám amíg azoknál a tulajdonosnak magának kellett ráhangolnia a tévéjét a kívánt csatornára, itt ezt a feladatot a program elvégzi helyette. Így minden eddiginél tisztábban foghatók a különböző adások. De mód van a hagyományos beállításra is, tehát a különféle kábeltelevíziós adások is vehetők vele. A készülék SCART csatlakozóval rendelkezik.

A fejlesztők tovább bővítették a teletext rendszer lehetőségeit. Eddig meglehetősen nehézkes volt a képújság ide-oda lapozgatása, mivel igen sok ideig tartott, míg a készülék kikereste a látni kívánt oldalt. Az új elven működő televízió ezzel szemben „fejben tartja" az olvasott és az azt követő hat oldalt, így ■ képek közötti várakozási idő csökken. A keresés sem okoz nehézséget, a képújság tartalomjegyzéke bármikor behívható.

A TS televíziókészülékek különböző átmérőjű képcsövekkel kerülnek forgalomba: kisebb, 56 cm-es, nagyobb, 67 cm-es és várható, hogy szupersarkított képcsöves kivitelben 63–70 cm-es változatokat is gyártanak majd. A tervek szerint novemberben indul meg ■ nagyüzemi gyártás, s még az idén ■ boltokba kerül egy körülbelül tízezres nagyságrendű széria. A készülék áráról ■ cég még nem nyilatkozott, erre csak ■ KERMI és MEEI vizsgálatai után kerülhet sor.

A Videoton, az olimpiai játékok előtti megnövekedett igényekhez alkalmazkodva, megkezdte hagyományos készülékei különösen nagy, 32 colos (80 cm körüli) képernyőátmérőjű változatainak gyártását. Ezek a tévék azonban devizagondok miatt még jó darabig csak a nyugati vásárlókat boldogítják, és egyelőre nehéz lenne megjósolni, mikor és milyen áron kerül belőlük a hazai piacra is.

A devizaszűkös időkre hivatkozva, a videókra váróknak sem ígérnek túl sok jót a vállalatnál. Egyelőre csak annyi biztos, hogy közvetlenül karácsony előtt 3000 darabot – cseppben a tenger – piacra dobnak az AKAI VS–37EDG típusjelű készülékből. Az elmúlt esztendők kínálatából már jól ismert videók ára 60 000 Ft körül lesz.

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

■ CANON VC 200 videokamera – nem kamkorder – új, vámértékben 80 000 forintért eladó. Érdeklődni lehet ■ 112-152-es telefonon.

■ Keresem a Predator I–II. részét, a Police Academy V. és ■ Running man című filmeket (magyar hanggal) és másolható minőségben. Holló Zsolt, 3275 Detk, Rákóczi u. 49.

■ SABA PVR 6083 (JVC HR–S10) képmagnó és SABA CVC (JVC GX–N7) kamera új állapotban, tartozékokkal együtt 120 000 forintért eladó vagy 3 éves Skodára cserélhető. Telefon: 52/19–114.

■ Eladó új, garanciális videorekorder HQ, távirányítású, és egy szovjet, színes, nagy képernyős tv. Prókai Sándor, 1081 Budapest, Népszínház u. ■. I. emelet 8/a. 18–21 óra között.

■ Professzionális és félprofi videotechnikával foglalkozó nyugati prospektusokat keresek megvételre. Takács János, 7664 Pereked, Fő u. 29.

● Kiváló minőségű videofilmeket gyűjtök és cserélek, lehetőleg budapesti cserepartnerekkel. Hollósi Károly, napközben: 811-920/342 (14-ig), este: 651-559.

■ Közületeknek is eladó SABA PVR 6083 típusú hordozható videorekorder tunerral, továbbá eladó Orion mini hi-fi torony. Józsa András, 8500 Pápa, Jókai u. 60.

■ Eladó Panasonic NV–850 hi-fi sztereo videomagnó, ITT 3838 70 cm, sarkított képcsöves tv. Varga Csaba, 9400 Sopron, Gyóni u. 1. Telefon: 99/13-301.

■ Eladó 9 hónapig használt, még 3 hónapig garanciális távirányítós Dyram FS–63 típusú képmagnó. Gulicska Zoltán, 2700 Cegléd, Hollós u. 9.

● Eladó egy Grundig TP 400 VT távvezérlő. Alkalmas televízió, teletext és videomagnó funkciók működtetésére. Zankó Ferenc, 1192 Budapest, Álmos utca 50.

■ Eladó Panasonic hi-fi sztereo videomagnó, beszerzési áron. Bánlaki Ákos, 9200 Mosonmagyaróvár, Úttörő u. 19.

■ Keresem a július 10-i Forma–1 Angol Nagydíj felvételét átjátszásra vagy megvételre. Frei László, 6323 Harta, Kossuth u. 71.

■ Fisher FVH–P725 típusú videomagnó magyar nyelvű kezelési útmutatását eladom. Szász Zoltán, 3700 Sajószentpéter, Semmelweis u. 5.

■ Eladó új, garanciális, távirányítós videorekorder, kazettákkal, és Toshiba képcsöves színes videomonitor, külön is. Szabó József, 5300 Karcag, Kossuth tér 7–9.

■ Eladó féléves Fisher FVH-U 905 típusú videomagnó, műsoros (TDK) kazettákkal. Varga Imre, 4032 Debrecen, Jerikó 15. III/23. 17 és 22 óra között.

■ Keresem az ÖTLET Video Magazin 1–5. számait. Motyovszki János, 6723 Szeged, Gát u. 5/A.

■ Félprofi orsós szalagok, könnyűzenei felvételritkaságokkal, szalagárban eladók: Érdeklődni lehet 17 óra után a 202-547-es telefonszámon.

■ Megvételre keresek olcsó, hitelre is eladó képmagnót, valamint C. C. Catch-klipeket tartalmazó kazettákat. Zorák Attila, 2764 Tápiószőlős, Petőfi S. u. 24.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1–4. számait. Demeter Attila, 5540 Szarvas, Kossuth L. u. 8.

● Commodore színes monitor és 2 db joystick olcsón eladó. Telefon: 832-821.

■ Jó állapotban lévő színes televíziót videomagnóval, havi 2000 forintos részletre vennék. Cím: Lozsi György, 2760 Nagykáta, Erdőszőlő 83.

● Videofilmek magyar szövegű feliratozását elkészítem. Karmazin Zoltán, 5001 Szolnok 1, Pf. 137.

■ AKAI HXA 301 W típusú gyorsmásolós, dupla kazettás magnódeck eladó. Karmazin Zoltánné, 5000 Szolnok, Rigó u. 5. II/21.

■ Az alábbi filmeket keresem megvételre, jó minőségben, magyar szöveggel: Top Gun, Predator, Sky Riders, Ninja Wars, Mad Mission I–II. Ajánlatokat a következő címre kérek: Péter György, 7570 Barcs, Petőfi u. 6.

A RAJZFILM TÖRTÉNETÉBŐL

4.

A hét törpétől

Különleges Oscar-díjat vehetett át Walt Disney a Hófehérke és a hét törpe című filmjéért. Az egy nagy és hét „törpésített" Oscar-alakból álló szoborcsoportot az alig tízéves Shirley Temple nyújtotta át. A kislány, látva Disney zavarát, e szavakkal próbálta megnyugtatni: „Ne tessék idegeskedni, Walt bácsi!"

Hiába kapták sorozatban Disney filmjei az Oscar-díjakat, hiába lett Amerika népszerű embere, a gondjai csak egyre szaporodtak. A sikeres művésznek újra és újra felül kell múlnia önmagát, s magánélete csapásain is úrrá kell lennie. E megállapítás jegyében kellett élnie és dolgoznia Disneynek 1938-ban. Ebben az évben halt meg idős édesanyja, egy rosszul működő kályha miatt. Lesújtva, összetörve kellett mégis belekezdenie új filmjébe, a *Pinocchió*ba.

Az eredeti történetet az olasz Carlo Lorenzini írta 1880-ban, s bejárta szinte az egész világot. Ideális rajzfilm-alapanyagnak ígérkezett: eseménydús, fordulatos, kalandos, vidám mese, ráadásul rendkívül népszerű a gyerekek körében. Látszólag tehát az isten is Disneynek teremtette a kedves kis fabábut, ám amint elkezdődött az érdemi munka, kiderült, hogy pályafutásának egyik legnehezebb feladatával kell megbirkóznia. Disney ugyanis egész addigi munkássága során azon igyekezett, hogy figurái minél életszerűbbek legyenek, mozgásuk megközelítse a természetest, arcuk kedvesnek, kifejezőnek tűnjék a nézők szemében. Ennek a célnak az érdekében születtek az egyre újabb technikai megoldások, trükkök, s egyszerre szembetalálta magát a mozdulatlan arcú, lényegéből fakadóan darabos mozgású, szögletes Pinocchióval.

Rendkívül jellemző momentum, hogy fél évvel a munka megkezdése után Walt Disney – mit sem törődve a költségek ugrásszerű növekedésével – leállította a produkciót, s szinte elölről kezdte az egészet. Először is magát Pinocchiót vették kezelésbe, s a csetlő-botló pálcikaemberkét megpróbálták életszerűbbé, kevésbé szögletessé tenni, megfosztani jellegtelen karakterétől. Mindezek után Disney még mindig elégedetlen volt, szerinte a kis fabábu még a teljes átalakítás ellenére sem volt alkalmas arra, hogy sikeressé tegye a filmet. A bájosan esetlen főhős környezetét is át akarta formálni, mégpedig oly módon, hogy az eredeti mesében csaknem jelentéktelen részletek a forgatókönyvben igen erős hangsúlyt kaptak, mások pedig egyáltalán nem kaptak szerepet a filmben, holott a mesében fontosaknak tűntek.

Az előbbire példa Jiminy Cricket, a tücsök. E nagy irodalmi hagyományokkal rendelkező rovar a mesében csupán annyi feladatot kapott a szerzőtől, hogy figyelmeztesse Pinocchiót, ha helytelenül viselkedik – kotnyelességéért a fabábu egyszerűen eltapossa. Disney – amellett, hogy nagy gondot fordított a megrajzoltatására – meglátta a tücsökben rejlő óriási lehetőséget, s a film másik főhősévé emelte, s így lett Pinocchio élő lelkiismerete. A filmben Jiminy Cricket két dalt is énekel; közülük az egyik – Ha vágyódsz egy csillag után (When You Wish Upon a Star) – elnyerte az amerikai Filmművészeti és Filmtudományi Akadémia díját 1941-ben.

Végül Disney a filmjének költségei meghaladták a két és fél millió dollárt, a cég, a Walt Disney Productions pedig tetemes veszteséget könyvelhetett el, amiben nagy része volt annak, hogy elkészültekor – a degenerált hitleri uralom idején – Európa népei nem bájos rajzfilmek nézésével töltötték az idejüket. Márpedig Disney bevételeinek csaknem a fele az európai kontinensről származott, s ekkora csapást még a legtőkeerősebb vállalatok sem képesek elviselni. Szinte törvényszerűen ráfizetéses lett további két alkotás is, a Fantázia című, és Felix Salten Bambijának filmváltozata.

1940-ben a Disney cég már négy és fél millió dollárral tartozott a hitelező bankoknak, mondhatnánk, a csőd szélére került. Ezzel szemben hárommillió dollárért felépült egy új, korszerű stúdió, amelyben ezer alkalmazottat foglalkoztattak. Mindehhez társult az évek során felhalmozódott szellemi vagyon, a cég és Walt Disney hihetetlen népszerűsége. A Walt Disney Productions már 1938-ban bocsátott ki részvényeket, de ezek mind a család tagjainak a birtokába kerültek. Két évvel később arra kényszerült a cég, hogy nyilvános, bárki által megvásárolható részvényeket adjon ki, 5 és 25 dolláros névértékben. Miután ezek az értékpapírok igen gyorsan elkeltek, a vállalat három és fél millió dolláros tőkéhez jutott, ami elengedhetetlen feltétele volt a további produkciók készítésének. Mindebből talán azt a következtetést is le lehet vonni, hogy egy pénzügyi nehézségekkel küzdő, nagy szellemi tőkével rendelkező

Disneylandig

cég talpra állításának nem az állami költségvetési támogatás a leghatékonyabb eszköze.

Walt Disney életrajzírója, Bob Thomas leír egy másik esetet, ami máig érvényes tanulságokkal szolgálhat a magyar adóreform apostolainak. Az Egyesült Államokban 1943. január 1-jétől új adótörvényt kívántak bevezetni, s ez azt jelentette, hogy mintegy 15 millió olyan állampolgárt köteleztek adófizetésre, aki korábban semmiféle adót nem fizetett. Az amerikai Pénzügyminisztérium egyik magas állású hivatalnoka azzal ■ kéréssel kereste meg Disneyt, hogy segítsen megértetni az emberekkel, miért olyan fontos a jövedelemadó fizetése.

Disney, a maga sajátos, nyers modorában, azt válaszolta a felkérésre, hogy ha már törvény kötelezi az embereket az adó megfizetésére, akkor azokat, akik nem hajlandók fizetni, börtönbe kell vetni, vagyis nem látja szükségét semmiféle rábeszélésnek. Az állami adóbevételek kormánybiztosa ekkor kifejtette, hogy talán mégsem lenne célszerű 15 millió ember ellen vádat emelni. Az ő céljuk az: minél többen értsék meg, az adófizetéssel a háború megnyeréséhez járulnak hozzá. Disney végül beadta a derekát, s Donald kacsát javasolta az új adótörvény lelkes szószólójául. A tisztségviselők nem voltak elragadtatva Disney ötletétől, szerintük a film főszerepében nem egy hápogó szárnyasnak, hanem Mr. Átlagpolgárnak kellene feltűnnie. Valószínűleg olyasmit képzeltek el, mint amilyenre nálunk a *Magyarázom a mechanizmust* című érdekfeszítő sorozat sikeredett. Szerencsére Disney nem adta meg magát, s így elkészült *Az új szellem* című propaganda-rajzfilm, amelyben Donald kacsa – hazafias érzelmektől áthatva – adófizetésre buzdítja az Egyesült Államok polgárait. *Az új szellem*et 60 millió néző látta, s a Gallup közvélemény-kutató intézet felmérése szerint az adófizetésre kötelezettek 37 százalékánál elérte hatását. (Nem valószínű persze, hogy ha Dargay Attila készített volna egy olyan filmet, amelyben Vuk, a kölyökróka abbahagyja csintalankodásait, s inkább adóbevallást készít, kedvezőbben fogadtuk volna a magyar adótörvényt...)

Mire véget ért a háború, Disney újra nyakig úszott az

adósságban, a stúdióban pedig régóta húzódott a *Hamupipőke* (Cinderella), az *Alice Csodaországban* (Alice in Wonderland) és a *Peter Pan* című filmek készítése. Mégsem ezekre összpontosított, hanem természetábrázoló alkotásokba kezdett, sőt befagyasztott angliai követeléseiből leforgatta a *Kincses sziget* játékfilmváltozatát, s nagy sikert aratott vele. Munkatársai már-már attól tartottak, hogy Disney elpártol a rajzfilmezéstől. Félelmük alaptalan volt, legalábbis ami a játékfilmet illeti. Walt Disneyt egészen más vonzotta. Az itt következő részlet abból a leveléből való, amit húgának írt Portlandbe 1947 decemberében.

„Vettem magamnak karácsonyra egy villanyvonatot, amire egész életemben vágytam. Mivel nő vagy, bizonyára nem érted gyerekkori sóvárgásomat, de a lényeg az, hogy megvan, és nagyon jól elszórakozom vele. Az irodám melletti szobában állíttattam fel, és ha van egy szabad pillanatom, játszom vele. Teherszerelvény, és a vonat sípol, meg igazi füstöt bocsát ki a kéményéből. Vannak váltók, szemaforok, állomás, minden. Egyszerűen csodás!"

Walt Disney egész egyszerűen rajongott a vasútért, a vonatokért, kétgyermekes családapa korában is. Mindemellett gyakorta vitte a lányait vidámparkokba, s amíg rájuk várt, el-eltűnődött e szórakoztatásra hivatott intézmények sivárságán, szellemtelenségén, egyformaságán. Hamarosan kipattant fejéből az ötlet: építeni kellene Hollywoodban egy olyan vidámparkot, ami semmiben sem emlékeztet az Amerikában mindenütt működő, szokványos létesítményekre. Természetesen vasutat képzelt bele, amivel – kacskaringós úton – végig lehet utazni a valóságos mesevároskán.

A gyermekek szemével, érzésvilágával álmodta meg Disney az eleinte Miki Egér Parknak elnevezett szórakoztató-központot, s elképzelése szerint minden megtalálható lett volna benne, ami egy igazi városban létezik: tanácsháza, kórház, mozi, színház, tűzoltóság, piac, rendőrség, éppenséggel még börtön vagy fogda is. Később – nyilván ■ gazdaságossági számítások hatására – a terv úgy változott, hogy egy lilliputi várost kell felépíteni, amelyben a látogatók felülről szemlélhetik a városka lakóinak – bonyolult elektronika által vezérelt – életét.

Mindenesetre a vidámpark-tulajdonosok azt tanácsolták Walt Disneynek, hogy hagyjon fel e reménytelen vállalkozás megvalósítására tett próbálkozásaival, hiszen merő pénzkidobás az egész. Ő azonban tántoríthatatlanul kitartott Disneyland mellett, tanácsadói pedig az első lépcsőben 11 millió dolláros befektetést javasoltak.

Ha valaki azt hinné, hogy Disneyland csupán egy rajzfilmes grandiózus vállalkozása, ám valójában nem sok

köze van a rajzfilmekhez, az biztosan téved. A szerencsés utazók, akik eljutottak oda, állítják, hogy szinte a rajzfilmek frissességével peregnek az események a nézők-látogatók szeme előtt, s a parkot pontosan olyan alapossággal tervezték meg, ahogyan egy rajzfilmet szoktak. Disney szinte forgatókönyvet írt, amelyben minden, a legapróbb mozzanat is, a szórakoztatás érdekében született.

1954-ben kezdődtek az álomország munkálatai, s ugyanebben az évben az amerikai televízió már bemutatta a készülő parkot és a Disneyland-filmsorozat várható produkcióiból is sugárzott részleteket. Disney már-már erőszakos hírverése következtében – bár még csak a földmunkáknál tartottak – az amerikai gyerekek pontosan tudták, hol lesz Disneylandban a Jövő Birodalma, a Vadnyugati Határvidék, milyen lesz a Mark Twain Gőzhajó, a Természet Csodáinak Birodalma és a többi, Disney tervezte látványosság. Végül is 1955 nyarára felépült az „ország", a megnyitó azonban nem sok jóval kecsegtetett. Csaknem 35 ezer ember rohanta meg a parkot, s egy alkalmazott visszaemlékezései szerint „a vendégek első rohama alatt egy-két mozgómenet elromlott, az éttermekben és a büfépavilonokban elfogyott az étel és az ital. A Képzelet Birodalmában gázszivárgást észleltek, s emiatt az egész területet le kellett zárni." Ráadásul a nagy hőségtől olvadozni kezdett az aszfalt, a Mark Twain Gőzhajó csaknem elsüllyedt a túl sok utastól.

Disney nem törődött bele a kudarcba, s hihetetlenül rövid idő alatt tökéletesen működő gyermekparadicsommá vált a megvalósult álom. Hat hét leforgása alatt másfél millió látogató özönlött Disneylandbe, s hogy mekkora üzlet volt valójában, arra elég egyetlen adat: az Egér Testőrség nagy fülű sapkáiból naponta 24 ezret adtak el. Disney hiába készített nagy sikerű, az egész világon forgalmazott filmeket, igazán gazdaggá Disneyland tette.

Sukarno, Indonézia egykori elnöke volt az első magas rangú vendég az Egyesült Államokban, aki programjába iktatta Disneyland megtekintését. Nyikita Szergejevics Hruscsov is látni akarta, de amikor Los Angeles rendőrfőnöke kijelentette, hogy nem képes megvédeni a szovjet pártvezért egy esetleges támadástól Disneylandben, fájó szívvel le kellett mondania, hogy szomorú gyerekkoráért ily módon vegyen kárpótlást.

Természetesen Disney nem hagyta abba a filmkészítést sem, annál is inkább, mert a televízió tömegessé

válása miatt egyre több rajzfilmet igényeltek a társaságok. A népszerű sorozatok mellett belekezdett a Csipkerózsika forgatásába is, ami három évig készült, s hatmillió dollárt emésztett fel. 1961-re érkezett el az a pillanat, amikor Disney az utolsó kölcsönét is visszafizette a Bank of Americának.

Halála előtt két évvel, 1964-ben készítette azt a filmjét, amely hetedikként került a világ tíz legnézettebb filmalkotásai közé, s ez volt a *Mary Poppins*. Ez a vidám, zenés történet sikerét elsősorban Julie Andrews ragyogó játékának köszönheti, a felejthetetlen daloknak. A Mary Poppins az egekbe emelte Disneyt, s 1964. szeptember 14-én Johnson elnök a Szabadság Érdemrenddel tüntette ki a Fehér Házban.

Életének utolsó évében is óriási tervek foglalkoztatták. Fel akarta építeni a Jövő Városát, s erre a célra már meg is vásárolt egy hatalmas területet. Nagy erővel fogott hozzá a munkához, utazott, tárgyalt fáradhatatlanul, egészen addig, amíg halálos betegsége le nem döntötte lábáról. Halála napján, 1966. december 6-án, testileg megtörten, de szellemileg ereje teljében még mindig a terveiről beszélt. „Valószínűleg a világ összes pszichiáterénél többet tett annak érdekében, hogy meggyógyítsa a fájó emberi lelket" – írta valaki halálakor. Mi sem mondhatunk többet.

Berkes András

köze van a rajzfilmekhez, az biztosan téved. A szerencsés utazók, akik eljutottak oda, állítják, hogy szinte a rajzfilmek frissességével peregnek az események a nézők-látogatók szeme előtt, s a parkot pontosan olyan alapossággal tervezték meg, ahogyan egy rajzfilmet szoktak. Disney szinte forgatókönyvet írt, amelyben minden, a legapróbb mozzanat is, a szórakoztatás érdekében született.

1954-ben kezdődtek az álomország munkálatai, s ugyanebben az évben az amerikai televízió már bemutatta a készülő parkot és a Disneyland-filmsorozat várható produkcióiból is sugárzott részleteket. Disney már-már erőszakos hírverése következtében – bár még csak a földmunkáknál tartottak – az amerikai gyerekek pontosan tudták, hol lesz Disneylandban a Jövő Birodalma, a Vadnyugati Határvidék, milyen lesz a Mark Twain Gőzhajó, a Természet Csodáinak Birodalma és a többi, Disney tervezte látványosság. Végül is 1955 nyarára felépült az „ország", a megnyitó azonban nem sok jóval kecsegtetett. Csaknem 35 ezer ember rohanta meg a parkot, s egy alkalmazott visszaemlékezései szerint „a vendégek első rohama alatt egy-két mozgómenet elromlott, az éttermekben és a büfépavilonokban elfogyott az étel és az ital. A Képzelet Birodalmában gázszivárgást észleltek, s emiatt az egész területet le kellett zárni." Ráadásul a nagy hőségtől olvadozni kezdett az aszfalt, a Mark Twain Gőzhajó csaknem elsüllyedt a túl sok utastól.

Disney nem törődött bele a kudarcba, s hihetetlenül rövid idő alatt tökéletesen működő gyermekparadicsommá vált a megvalósult álom. Hat hét leforgása alatt másfél millió látogató özönlött Disneylandbe, s hogy mekkora üzlet volt valójában, arra elég egyetlen adat: az Egér Testőrség nagy fülű sapkáiból naponta 24 ezret adtak el. Disney hiába készített nagy sikerű, az egész világon forgalmazott filmeket, igazán gazdaggá Disneyland tette.

Sukarno, Indonézia egykori elnöke volt az első magas rangú vendég az Egyesült Államokban, aki programjába iktatta Disneyland megtekintését. Nyikita Szergejevics Hruscsov is látni akarta, de amikor Los Angeles rendőrfőnöke kijelentette, hogy nem képes megvédeni a szovjet pártvezért egy esetleges támadástól Disneylandben, fájó szívvel le kellett mondania, hogy szomorú gyerekkoráért ily módon vegyen kárpótlást.

Természetesen Disney nem hagyta abba a filmkészítést sem, annál is inkább, mert a televízió tömegessé válása miatt egyre több rajzfilmet igényeltek a társaságok. A népszerű sorozatok mellett belekezdett a Csipkerózsika forgatásába is, ami három évig készült, s hatmillió dollárt emésztett fel. 1961-re érkezett el az a pillanat, amikor Disney az utolsó kölcsönét is visszafizette a Bank of Americának.

Halála előtt két évvel, 1964-ben készítette azt a filmjét, amely hetedikként került a világ tíz legnézettebb filmalkotásai közé, s ez volt a *Mary Poppins*. Ez a vidám, zenés történet sikerét elsősorban Julie Andrews ragyogó játékának köszönheti, a felejthetetlen daloknak. A Mary Poppins az egekbe emelte Disneyt, s 1964. szeptember 14-én Johnson elnök a Szabadság Érdemrenddel tüntette ki a Fehér Házban.

Életének utolsó évében is óriási tervek foglalkoztatták. Fel akarta építeni a Jövő Városát, s erre a célra már meg is vásárolt egy hatalmas területet. Nagy erővel fogott hozzá a munkához, utazott, tárgyalt fáradhatatlanul, egészen addig, amíg halálos betegsége le nem döntötte lábáról. Halála napján, 1966. december 6-án, testileg megtörten, de szellemileg ereje teljében még mindig a terveiről beszélt. „Valószínűleg a világ összes pszichiáterénél többet tett annak érdekében, hogy meggyógyítsa a fájó emberi lelket" – írta valaki halálakor. Mi sem mondhatunk többet.

Berkes András

Speciálisan kialakított *márkaszervizeinkben JVC, Siemens, Grundig, Sony, Fisher* és még sok más típusú szórakoztató elektronikai termék *javítását* vállaljuk. *Hangátalakítás, áthangolás* a legkorszerűbb technológiával.

ELSZÖV

Bp. VII., Majakovszkij u. 19.
Tel.: 225-252
Bp. X., Pongrác u. 9.
Tel.: 275-634

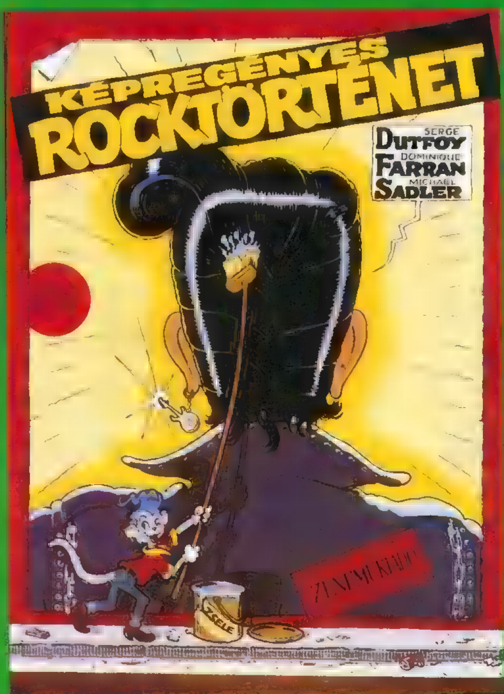
Könyvújdonság a Zeneműkiadónál
Ára: 148 Ft

A KÉPREGÉNYES ROCKTÖRTÉNET megrendelhető a Zeneműkiadó Vállalat Propaganda Osztályától. Levécím: Budapest, 5. Pf. 322., 1370. Postán utánvéttel szállítunk. A borítékra kérjük ráírni: „MEGRENDELÉS"

A megrendelő neve: ....

Pontos címe: ....

....

A jövő videoja

(VAGY MÁR A JELEN?)

A Panasonic cég 1988. május 13-án sajtókonferencián jelentette be hivatalosan a Super-VHS (S-VHS) rendszer bevezetését Európában. A JVC (a VHS rendszer kitalálója) sem akarta, hogy az európai premiert elkaparintsák előle, ezért egy zártkörű bemutatót tartott Londonban ugyanebben az időben. Nem mintha a két vállalat különösebben rivalizálna egymással, hiszen közös érdekeket képviselnek, mert mindketten a Matsushita japán konszernhez tartoznak. Az S-VHS bemutatkozása csak Európában újdonság, mert Japánban és Amerikában már több mint egy éve működik a rendszer, kiváló tapasztalatokkal. A JVC és a Panasonic bemutatói megerősítették a korábbi tapasztalatokat, hogy az S-VHS európai verziója is – vagyis a PAL/SECAM változat – képélesség, részletfelbontás, színminőség és zaj szempontjából jelentős minőségi ugrás. A száraz technikai adatok alig képesek érzékeltetni azt a változást, amit a látvány nyújt. A jó VHS videomagnók felbontása maximálisan 240 függőleges vonal felismerését teszik lehetővé a képernyőn. A JVC, a Panasonic és a Blaupunkt S-VHS videói csaknem kétszer annyit tudnak a 400 soros bontásukkal. Meg kell jegyezni, hogy a tv által sugárzott adásból is csak maximálisan 330 soros bontást lehet kicsikarni.

Az elektronikus zajelnyomás, a finomabb szalaganyag és az eddig csak professzionális technikában alkalmazott fejanyag az S-VHS videóknál jelentős zajcsökkenést eredményezett. A nyereség a Blaupunkt szerint mintegy 3 dB-nyi. Ez a plusz nemcsak a képminőség javulásán látszik meg közvetlenül, hanem az eddigi másolásoknál tapasztalható drasztikus minőségi veszteségeket is észrevehetően csökkenti.

A megnövelt felbontású rendszer következtében színzavarok léptek fel a tv-képen, ezt kiküszöbölni csak egy radikális megoldással lehetett, ami viszont a kompatibilitás rovására ment; az eddig szokásos közös jelfeldolgozással szakítottak. A szín- és a világosságjelek az S-VHS-nél külön utakon haladnak, mind a videóban, mind a tv-készülékhez történő átadásnál. Hogy ezek a módosulások mit eredményeztek, azt csak egy VHS és egy S-VHS képanyag – azonos műsorral – egyszerre történő nézése tudja kellően demonstrálni, mert ekkor látszik meg tulajdonképpen, hogy milyen felületes, élettelen és durva valójában a hagyományos VHS-kép.

Nagy probléma, hogy ilyen képminőséget egyetlen tv-adó sem produkál, műsoros kazetták egyelőre nincsenek kilátásban, megfelelő jelforrásnak a Superminőséghez jelenleg csak a képlemez látszik. Igaz viszont az az elmélet, miszerint „ha a tv-nek tökéletes képet kell felrajzolnia, akkor a felrajzolási rendszerben részt vevő alkotóelemeknek legalább egy kategóriával jobbnak kell lenniük, mint a tv-szabvány". Ez is történik valójában, mert ha egy S-

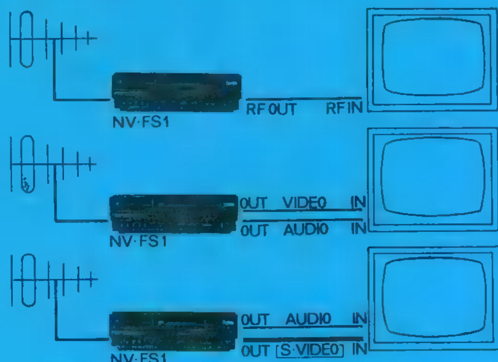

[redacted] első sorozatgyártásra [redacted] S-VHS [redacted] – CR 2000 [redacted] típusú kamkorder [redacted] az RTV 910 típusú videomagnó.

VHS magnóval tv-képet rögzítünk, ugyanazt a minőséget kapjuk vissza, mint az eredeti kép volt. Az így kapott eredmény már önmagában nyomós érv az S-VHS mellett.

A „super" tökéletes minősége jelenleg leginkább egy S-VHS kamkorderrel végzett felvétel alapján mérhető le. A lehetőség erre is megvan, mert készen áll egy teljes formátumú CR–2000S típusú, tekintélyes súlyú (2,7 kg) készülék. A tízszeres zoomoptika mögött 420000 képpontos

NV-FS 1 + hagyományos tv = jó képminőség. Ha antennakábellel kötjük össze a készüléket, a kép nem éri el a tv (sugárzott) képminőségét.

NV-FS 1 + AV csatlakozós tv = jobb képminőség. AV csatlakozó használatával az S-VHS-video képminősége eléri a tv (sugárzott) képminőségét.

NV-FS 1 + S-terminálos tv = a legjobb képminőség. A S-VHS képminősége jelentősen meghaladja a jelenlegi tv (sugárzott) képminőségét.

Nagyobb [redacted]

VHS – A VHS-rendszer [redacted] első naptól kezdve változatlan maradt tíz éven keresztül. A képjel [redacted] kazettán a 3,8 MHz-es frekvenciasávban kerül felrajzolásra. A hely (löket = 1 MHz) így max. 240 soros felbontáshoz (3 MHz) elegendő.

S-VHS – A S-VHS 60%-kal nagyobb sávszélességgel rendelkezik a képjel felrajzolásához, mint [redacted] VHS, [redacted]z 1,6 MHz. A megnövelt frekvenciasáv a kazettára 5,4–7 MHz közötti tartományban kerül rá. Az eredmény 400 soros képfelbontás, vagyis 3 MHz. A sáv szélesítésének hátránya, hogy lényegesen nagyobb követelményeket támaszt [redacted] felrajzolási technikával szemben, és [redacted] S-VHS-szalagok az említett frekvenciasáv miatt nem játszhatók le normál VHS-videóval.

Tisztább színszétválasztás

A **VHS** videokészülék [redacted] képjelet a színes televíziónál megszokott

CCD képletapogató helyezkedik el. A chipnek 420 soros vízszintes felbontást tisztán kell tudnia. Hogy a 420 sor mit jelent a gyakorlatban, azt elmondani nem lehet, azt látni kell, csak úgy lehet kellően értékelni. A készülék felszereltsége irigykedést válthatna ki a profi operatőrökből is, olyan magas komfortú. Azért, hogy a vágási másolásnál a csodálatos képminőség ne szenvedjen károsodást – meg egyáltalán a külön világosság- és színjelfeldolgozás folytán –, egy új négypólusú, úgynevezett „Hosiden" csatlakozóval látták el. A másolási próbák eredményei alapján megállapítható, hogy az első másolatnál alig tapasztalható minőségromlás, csak a másolat másolatán tűnik fel a VHS-re jellemző színveszteség és a kissé megnövekedett zaj a képben. Ha valaki S-VHS-ről VHS-re másol, olyan másodpéldányhoz jut, ami VHS mértékkel mérve párját ritkítja. (Nyilvánvaló persze, ha valaki az S-VHS kamkordert egy olyan tv-készülékhez csatlakoztatja, amelyik nem rendelkezik S-VHS csatlakozóval, nem várhat olyan minőségű képet, amit a „super" tudna nyújtani, mivel a tv 330 sorosnál jobb bontást nem képes produkálni, tehát a 420 sorról szó sem lehet!)

Végül egypár szót kell ejteni azokról a készülékekről is, amelyeken a S-VHS videók műsorát nézni is lehet. A tv-gyártóknak nehéz feladatot kell megoldaniok, mert új csatlakozótípust kell készülékeikbe beépíteniük és természetesen némi áramköri módosítást is végre kell hajtaniuk az S-VHS fogadásának érdekében (az új csatlakozó az S-terminál, más néven Hosiden csatlakozó). Mégsem ijedtek meg a feladattól, és állítják, hogy mire az S-VHS készülékek a piacon lesznek, addigra a hozzájuk való tv-k is elkészülnek.

A tv-n kapott kép még mindig lényegesen tisztább, jobb, mint amit a videomagnóktól megszoktunk, vagyis azonnal tapasztalható a minőségi ugrás a VHS-ről az S-VHS-re.

Másik érdekesség az S-VHS longplay üzemmódja, melyről külön beszélni kell. A normál VHS-hez képest megszokott veszteségek ezen a „takarék" üzemen közel sem olyan észrevehetők. Az S-VHS longplay még mindig magasan az öreg VHS standard felett van. Ezzel bizonyos mértékig kompenzálható a szalag többletköltsége, mert jelenleg egy szalag 30 márka körül van, tehát a játékidő meghosszabbításával 360 percre az ár elviselhetőbbé válik.

Felmerül még egy kérdés: aki S-VHS-re adja a fejét, mit fog csinálni a meglévő régi VHS kazettáival? Nem kell félni, mert az S-VHS készülék a hagyományos VHS felvételeket minden további nélkül le tudja játszani, sőt valamivel jobb minőségben, mint a legjobb VHS video. Aki átáll VHS-ről S-VHS-re, a régi kazettáit változatlanul használhatja, annál is inkább, mert az S-VHS magnó két készülék egyben: gombnyomásra a régi VHS norma szerint is fel tud venni, így ezzel olyan felvételeket tud előállítani, amelyek a normál videón is lejátszhatók. Nem ilyen egyszerű a helyzet, ha S-VHS felvételt akarunk normál készüléken lejátszani, mert csak zavaros fekete-fehér képet kapunk. Aki tehát S-VHS

Négy lépésben a VHS-től az S-VHS-ig

módon dolgozza fel: a szín- és a világosságjel-összetevőket mint jelkeveréket (FBAS = szín-, kép- és kioltójel) egy vezetéken vezeti és együttesen dolgozza fel.

S-VHS-készülék a televízió-kép szín- és világosság-összetevőit szigorúan szétválasztva használja fel, nemcsak a felvétel, hanem a lejátszás során is. Új csatlakozótípus (Hosiden csatlakozó, másnéven S-terminál) külön-külön vezetékei gondoskodnak arról, hogy a kép szín- és világosságjel-összetevői ne keveredjenek a lejátszás vagy az átjátszás során. Előnye: a finom mintázatoknál nincs színmoiré (Cross-luminancia) és nincs zavaró színszegély az erőteljes színátmeneteknél (Cross-Color).

Jobb szalaganyag
VHS – a hagyományos videoszalag (hi-fi) mágnesrészecskéinek mérete 0,24 µm. Az eltelt 10 év során a szalaggyártók próbáltak javítani, azzal, hogy csökkentették a szalagok zaját, nagyobb színhűséget produkáltak, kevesebb dropout mellett. Ennek a titka a szalagrészecskék méreteinek csökkentése és a simább rétegfelhordás. Ezektől azonban jelentős változás a VHS-rendszer behatárolt képességei miatt nem következhetett be – megmaradt VHS-nek.

S-VHS – általános szabály, hogy minél magasabb frekvenciákat akarunk felvenni, annál kisebb mágnesrészecskékre van szükségünk, melyek minél erősebben felmágnesezhetők (magasabb remanencia). Az S-VHS-szalagon a legmagasabb frekvencia 7 MHz. Ennek rögzíthetősége érdekében olyan mágnesrészecskéket hoztak létre, amelyek 25%-kal kisebbek (0,18 µm), mint a normál VHS-szalagon lévők. Jellemző szám, hogy 1 gramm aktív anyag mekkora felület befedésére elegendő, így ez az érték a hagyományos VHS-nél 35 m^2/g, a S-VHS-nél 50 m^2/g.

Új videofejek
VHS – két gyufafej nagyságú videofej egy forgó tárcsán (fejdob) veszi fel a képjelet a VHS-videónál rézsútosan a szalagra. A VHS-technika lelke tíz év óta változatlanul bizonyos mágnességű vasporból, ferritből készül, amely nyomás és hő hatására összesül. Ezután formára csiszolják és tükrösítik, majd a fejrészt üvegforrasszal kiöntik.

S-VHS – a 7 MHz-ig terjedő frekvenciák S-VHS-szalagra történő felvétele a normál ferrit videofejtől azt követelné, hogy képességeinek határán működjön. Az úgynevezett amorf videofejek ezt a feladatot lényegesen könnyebben megoldják, viszont drágábbak és sokkal nehezebben készíthetők el. Az amorf fejeknél a ferritből leheletvékony fóliát készítenek és ezeket a lemezeket ragasztják össze, illetve bonyolult eljárásokkal dolgozzák fel. A sok lépésű technológia és az érzékeny anyag jelentősen megemeli a selejtszázalékot, tehát magát a gyártást igen drágává teszi. Érthető tehát, hogy csak néhány komoly cég képes arra, hogy ilyen fejeket állítson elő, pedig ez lesz a lelke a továbbiakban az S-VHS-video minden tudományának.

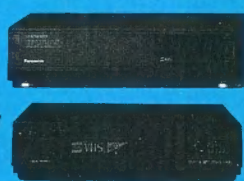
rendszerre áll át, az szalagjait csak hasonlókkal cserélheti, vagy előtte át kell játszania hagyományos VHS-re.

Végezetül még a legkényesebb kérdésről: hogy mikortól kaphatók ezek a készülékek és mennyi lesz az áruk? Úgy tűnik, hogy az alábbiakban ismertetendő készülékek cikkünk megjelenésekor már kaphatók, az áruk azonban meglehetősen magas, mert a magnók (RTV 910 és NV-FS1) 3000 DM körüli, a kamkorderek (CR–2000S és NV-MS1) 4500 márka körüli áron fognak forgalomba kerülni.

S-VHS a mérőasztalon, a minőségi ugrás leginkább kamkorderrel használható ki.

JVC HR-S 5000 EG

Szolgáltatások: S-VHS, VHS-HQ, longplay, videotext programozás (VPV), 40 oldalas tárolással, VPS. Hi-fi hang, csökkentett fejátkapcsolási zajjal, 3-, 5- és 9-szeres gyorskeresés, egyenkénti képléptetés, inzertsnitt forgó törlőfejjel, 1/6-, 1/12-, 1/18-, 1/24- és 1/48-szoros lassítás, index szalagkeresés (VISS), játszási időszámláló utóhangosítás a hosszanti hangcsíkon, automatikus lejátszásindítás, 48 programhely, display-távszabályozás.
Adatok: S-VHS, VHS-rendszer; leghosszabb játékidő: 480 perc (VHS/hi-fi); S-VHS 180/360 perc; programozás: nyolcszor 365 napon belül; csatlakozók: scart, S-terminál, RCA (Audio).
Ára: kb. 3000 DM

Panasonic NV-FS1, Blaupunkt RTV–910

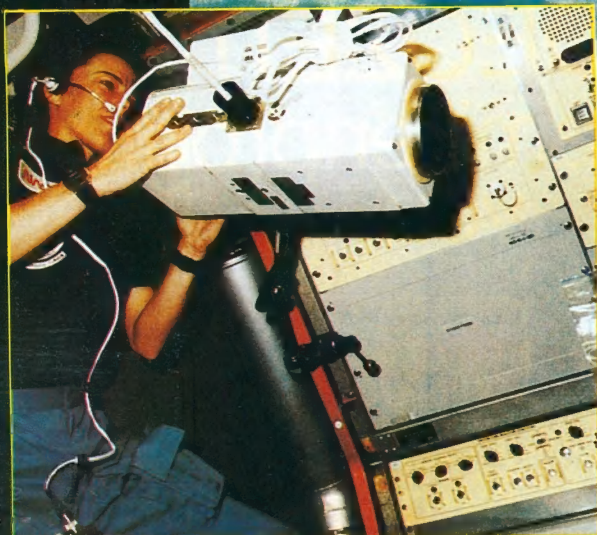
Szolgáltatások: S-VHS, VHS-HQ, longplay, vonalkód-programozás, VPS, hi-fi hang, OTR, index gyorskeresés (VISS), egyenkénti képléptetés, forgó törlőfejes inzertsnitt, többfunkciójú timer, fokozatokban szabályozható lassítás, 2-szeres gyorsítás, játszási időszámláló (másodpercre pontos), a hosszanti csíkon utóhangosítás, 99 programlehetőség, távszabályozás.
Adatok: S-VHS, VHS-rendszer; leghosszabb játékidő: 470 perc (VHS/hi-fi); S-VHS 180/360 perc; programozás: nyolcszor 31 napon belül, csatlakozók: scart, S-terminál, RCA (audio).
Ára: kb. 3000 DM

Panasonic NV-MS 1 EG, Blaupunkt CR–2000S

Szolgáltatások: a videorész teljes formátumú S-VHS és VHS-HQ, index-gyorskeresés, „Synchro-Edit", forgó törlőfejes inzertsnitt, szalagfutási időszámláló (másodperc pontosságú), felvétel-visszanézési lehetőség, hosszanti csíkon utóhangosítás. Kamerarész: nagy felbontású chip (420000 képpont/420 sor), „Highspeed-Shutter" 1/1000, 1/500, 1/250 zárási sebesség, minimális megvilágítási igény 7 lux, 10-szeres motorzoom, automatikus fehér-egyensúly, automatikus és manuális blende, címgenerátor-csatlakozó, óra/dátum feliratozás, kép és hang be- és kiblendézése (Fader).
Adatok: S-VHS, VHS-rendszer; leghosszabb játékidő: 240 perc (VHS), 180 perc (S-VHS); csatlakozók: 14 pólusú kamera csatlakozó, Synchro-Edit, mikrofon, fülhallgató.
Ára: kb. 4500 DM

A „kék bolygó" fejjel lefele. A világűrben nincs többé „fent" és „lent".

A világűrben munkavégzésre használatos kamera.

Videospion

Az NSZK egy 70 000 lakosú városában működik a 24 fővel dolgozó aqua-tv cég. Huszonnégy munkatársa készíti azokat a speciális videokamerákat, amelyek az űrhajósok megfigyelésére, tudományos kísérletekre és más titkos kutatásokra szolgálnak.

Ez a picinyke cég – amint a nyugatnémet Video Magazin cikkében olvashatjuk – egyike a világ vezető speciális kameragyártóinak. Nevüket kezdeti tevékenységükből nyerték, mert első termékeik kimondottan víz alatti kamerák voltak, innen az „aqua" elnevezés, de egyidejűleg meghatározó volt a követelmények szempontjából is, mert termékeiknek a nagy nyomás miatt különlegesen erősnek, valamint kicsinek kellett lenniük, hogy akár 10 cm átmérőjű csöveken is keresztülvezethetők legyenek. Ráadásul ezek még csöves képbontó kivitelűek voltak, mert csak 1983-ban jelent meg az első félvezető eszközzel működő német kamera, ami a videotechnika forradalmasítását jelentette.

Az NSZK hozzájárult az Ariane és a Hermes rakétaprogramhoz, de komoly érdekeltségei vannak az amerikai űrhajózási programban is. Így részt vettek a Spacelab D1 műhold előkészítési munkálataiban is, illetve az 1991-ben fellövésre kerülő Spacelab D2 előkészítési

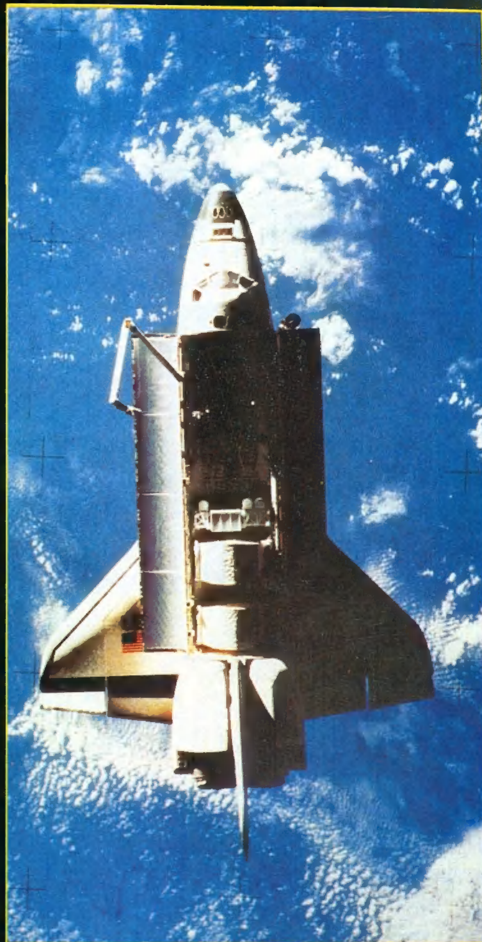

munkálatainak is részesei, elsősorban az aqua-tv kameráin keresztül.

Ezek a kamerák nemcsak szuper-kisméretűek, -erősek és -fényérzékenyek, színhűségük és felbontásuk is a párját ritkítja. 1984-ben készült az első igazán kisméretű kamera CCD képbontóval SM 72 típusnévvel, méretei 60 × 30 × 40 mm. Még ugyanabban az évben megjelentek egy nagy felbontású kamerával is, a HR 600-zal. Az egész 450 grammot nyomott, 58 × 65 × 95 mm-es térfogatban, vízszintes felbontása 480 sor, a függőleges pedig 460 sor volt. A csúcs a HR 600 C3, ami egy nagy felbontású, 3 chipes (minden színre külön képbontó eszköz) színes kamera. Tudománya egy abszolút korrekt, geometriai torzításoktól és konvergenciahibáktól mentes, színhelyes kép, amely jellemzők az egész kép felületére érvényesek. Feltételezik, hogy ilyet egész Európában senki nem tud készíteni.

Ezeket e kamerákat az űrhajózási programban felhasználják az űrhajósok megfigyelésére, vagy tudományos kísérletek nyomon követésére, mint például folyadékokban lezajló mozgások figyelésére, valamint növények és állatok viselkedésének tanulmányozására. Ugyanezek a kamerák azonban felhasználhatók az iparban is képfelvevőként, akár háromdimenziós képek átvitelére is, vagy kis kiegészítéssel infravörös felvételek is elvégeztethetőkké válnak. Természetesen a kamera önmagában nem elegendő. A járulékos elektronikákat is fejleszteni kell. Ez a világűrben azt jelenti, hogy mindennek biztosítani kell a távvezérelhetőséget. A látási irányoktól a fókuszig mindent, tehát ezeket a járulékos berendezéseket is ez a miniatűr vállalat állítja elő, 24 dolgozóval. Piacuk nem csak a világűrre koncentrálódik, mert vevőik közé tartozik a hadsereg, az atomenergiaipar, a nehézipar, a tudomány és így tovább.

(Illusztrációk a Video Magazin fotói alapján)

A Spacelab D2-t amerikai űrhajó szállítja a világűrbe.

